

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 67

София, срѣда, 6 априль

1932 г.

69. заседание

Вторникъ, 5 априль 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 17 ч. 20 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

Отпуски, разрешени на народни представители . . . 1413

Питания:

1. Отъ народнитѣ представители Н. Кемилевъ, Д. Апостоловъ и Г. Казанаклиевъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно задържането отъ полицията въ Русе на окръжни съветници при откриване на окръжния съветъ. (Съобщение) 1413
2. Отъ народния представител Д. Ачковъ къмъ министъръ-председателя относно липсата на храни въ Егридеренската околия и какви мѣрки смѣта да вземе правителството за изхранване населението въ този край. (Съобщение) 1414

Законопроекти:

1. За разрешаване на Столичната община да сключи заемъ. (Съобщение) 1414

2. За освобождаване отъ отговорност и за окончателното отчитане бившия секретарь-бирникъ на Джулюнската селска община, Горноорѣховска околия, Търновски окръгъ, Димитъръ Д. Нейковъ, родомъ отъ с. Джулюница, същата околия, по отчетитѣ му общински и скотовъдни фондове, за време отъ 2 мартъ 1923 г. до 30 юний с. г., за финансовата 1922/1923 г., които сѣ изгорѣли на 14 срещу 15 августъ 1923 г., заедно съ общинското помѣщение. (Съобщение) 1414
3. Искане (устно) отъ председателството за поправка въ закона за измѣнение и допълнение закона за търговията съ външни патежни сръдства. (За поправката да се внесе специаленъ законопроектъ) 1414
4. За облекчение на длъжниците. (Второ четене — продължение докладването, разискване и приемане) 1415

Дневенъ редъ за следващото заседание 1428

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Понеже има нужното число народни представители, обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Апостоловъ Драгомиръ, Атанасовъ Русенъ, Близнаковъ Христо, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Асенъ, Бояджиевъ д-ръ Атанасъ, Бояджиевъ Стефанъ, Бъчваровъ Василь, Василевъ Иванъ, Василевъ Ради, Велчевъ Иванъ, Гашевски Никола, Георгиевъ Георги, х. Галибовъ Юсеинъ, Дековъ Петко, Деневъ Андрей, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Димитровъ Захари, Димчевъ Василь, Дичевъ Петко, Думановъ д-ръ Никола, Ецовъ Борисъ, Желябовъ Жеко, Запряновъ Петко, Ивановъ Запрявъ, Попивановъ Петъръ, Игнатовъ Тодоръ, Икономовъ Димитъръ, Илиевъ Илиа, Калъповъ Георги, Каракашевъ Никола, Кемилевъ Никола, Кировъ Стаматъ, Кирчевъ Стефанъ, Киселички Христо, Константиновъ Тома, Косачевъ Йорданъ, Куцаровъ Тодоръ, х. Лековъ х. Андрей, Лоловъ Господинъ, Лулчевъ Коста, Лунговъ Николай, Мартушковъ Алекси, Мечкарски Тончо, Милевъ Милю, Мирски Христо, Момчиловъ Стоянъ, Найденовъ Никола, Напетоу Петко, Нейчевъ Адамъ, Николаевъ Александъръ, Николовъ Лазаръ, Орозовъ Александъръ, Пастуховъ Кръстю, Пентиевъ Антонъ, Петковъ Борисъ, х. Петковъ х. Георги, Пиронковъ Александъръ, Поповъ Стефанъ, Поповъ Никола, Радевъ Георги, Райковски Минко, Рангеловъ Раденко, Русиновъ Костадинъ, Славовъ Кирилъ, Софиевъ Христо, Стайновъ Петко, Стамболиевъ Никола, Станевъ Митю, Стойковъ Апостолъ, Ташевъ Димо,

Фенерковъ Петъръ, Франгя д-ръ Александъръ, Христовъ Александъръ, Христовъ Трайко, Христовъ Христо, Циганчевъ Анастасъ, Чернооковъ Георги, Чорбаджиевъ Петко, Шонговъ Георги и Якимовъ Тодоръ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Русенъ Атанасовъ — 3 дни;
 На г. д-ръ Атанасъ Бояджиевъ — 2 дена;
 На г. Петко Чорбаджиевъ — 4 дни;
 На г. Димитъръ Ачковъ — 1 день;
 На г. Иванъ Лѣкарски — 2 дена;
 На г. Благой Калиновъ — 4 дни;
 На г. Юсеинъ х. Галибовъ — 3 дни;
 На г. Атанасъ х. Поповъ — 1 день;
 На г. Владимиръ Молдовъ — 3 дни;
 На г. Йото Василевъ — 2 дена;
 На г. Александъръ Николаевъ — 1 день;
 На г. Павелъ Георгиевъ — 3 дни;
 На г. Стойчо Георгиевъ — 3 дни;
 На г. Георги Шонговъ — 2 дена, и
 На г. х. Андрей х. Лековъ — 4 дни.

Съобщавамъ на Събранието, че е постъпило питане отъ народнитѣ представители Никола Кемилевъ, Драгомиръ Апостоловъ и Георги Казанаклиевъ до г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно задържането отъ полицията въ Русе на окръжни съветници при откриване на окръжния съветъ.

Постъпило е питане отъ егридеренския народенъ представителъ Димитъръ Ачковъ до г. министъръ-председателя относно липсата на храни въ Егридеренската околия и какви мѣрки смѣта да вземе правителството за изхранване населението въ този край.

Тия питання ще се изпратятъ на съответнитѣ г. г. министри, за да отговорятъ.

Съобщавамъ на Събранието, че отъ Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве е постъпилъ законопроектъ за разрешаване на Столичната община да сключи заемъ. (Вж. прил. Т. I, № 53)

Също отъ Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве е постъпилъ законопроектъ за освобождаване отъ отговорности и за окончателното отчитане бившия секретарь-бирникъ на Джулюнска селска община, Горноорѣховска околия, Търновски окръгъ, Димитъръ М. Нейковъ, родомъ отъ с. Джулюница, същата околия, по отчетитѣ му общински и скотовъдни фонди за време отъ 2 мартъ 1923 г. до 30 юний с. г., за финансовата 1922/1923 г., които сѣ изгорѣли на 14 срещу 15 августъ 1923 г., заедно съ общинското помѣщение. (Вж. прил. Т. I, № 54)

Тия законопроекти ще се разладатъ на г. г. народнитѣ представители и ще се поставятъ на дневенъ редъ.

Г. г. народни представители! При гласуването на трето четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за търговията съ външни платежни срѣдства докладчикътъ е направилъ една фактическа грѣшка, като е докладвалъ старата му редакция, а не редакцията, която е предложена отъ г. министра на финанситѣ. Когато е докладвалъ, той е прочелъ следния пасажъ: (Чете) „Математическитѣ резерви за застрахователнитѣ дружества за изземване се опредѣлятъ отъ Българската народна банка полъ контролата на застрахователнитѣ дружества“, когато е трѣбвало да се докладва: (Чете) „Техническитѣ резерви на застрахователнитѣ дружества въ царството, които не подлежатъ на изземване, се установяватъ отъ Българската народна банка, като вземе мнението на държавната контрола за застрахователнитѣ дружества“. Азъ моля г. г. народнитѣ представители да се съгласятъ да се приеме, че при гласуването на трето четене на този законопроектъ е прочетена тая именно редакция.

А. Ляпчевъ (д. сг): Азъ мисля, г. г. народни представители, че такава една грѣшка може да се поправи само съ единъ новъ законопроектъ; иначе е невъзможно. Веднѣжъ миналъ на трето четене единъ законопроектъ — свършено е. Сега ние тукъ слушаме, обаче не можемъ да разберемъ какво се чете.

С. Омарчевски (з): Не дочуваме.

А. Ляпчевъ (д. сг): Този е редътъ — новъ законопроектъ. Ще се даде спешностъ и ще се свърши.

П. Деневъ (р): Това предложение нали г. министърътъ на финанситѣ го прави за третото четене?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Въ комисията е минало „технически резерви на застрахователнитѣ дружества“, но е докладвано „математическитѣ резерви на застрахователнитѣ дружества“.

Н. Пждаревъ (д. сг): Това не е поправка на протоколъ, това е поправка на законъ.

П. Деневъ (р): Това е предложение на г. министра.

А. Ляпчевъ (д. сг): Г. председателю! Азъ Ви моля, за добрия редъ въ Парламента, не само по този законопроектъ, но изобщо да не се усвоява такава практика. Единъ пътъ гласуванъ на трето четене законопроектътъ — свършено е. Ако има нищо да се поправи, внесете новъ законопроектъ. Иначе се създава лоша практика.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Въ едно отъ миналитѣ заседания се гласува на трето четене законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за търговията съ външни платежни срѣдства. И въ момента, когато се докладва въ Камарата, докладчикътъ, който стоеше предъ мене, взема единъ по-старъ екземпляръ и прочете старата му редакция. Азъ ви моля, вмѣсто да внасяме тълкувателенъ законъ, да се счита, че е станала грѣшка при третото четене на законопроекта.

В. Молловъ (д. сг): Не може. Законопроектътъ трѣбва да се внесе.

Министъръ С. Стефановъ: Нѣмамъ нищо противъ. Азъ съмъ съгласенъ и законопроектътъ да се внесе.

А. Ляпчевъ (д. сг): Съ законопроектътъ ще се уреди. Ще му дадемъ спешностъ и ще го приемемъ веднага.

Министъръ С. Стефановъ: Това е редакция, дадена отъ Народната банка.

С. Мошановъ (д. сг): Г. председателю! Още преди единъ месецъ азъ съмъ далъ едно запитване по безработицата. Г. министърътъ на търговията се готви да замине за Женева, за да участвува въ Международната конференция на труда. Моето запитване се касае за сезонни работници, а сезонътъ вече доста е напредналъ. Ето защо азъ бихъ молилъ да се постави на дневенъ редъ моето запитване преди г. министърътъ да замине, още повече, че досега Камарата не се е занимавала съ запитвания, а, по правилника, всѣки четвъртъкъ ние трѣбва да поставяме на дневенъ редъ интерпелациитѣ, ако има такива.

Министъръ Г. Петровъ: Ще дойде време да отговоря и на Вашата интерпелация. Сега имаме по-спешна работа.

С. Мошановъ (д. сг): Каква спешна работа! Цѣлата Камара е свидетелъ на това, което вършимъ тукъ.

Министъръ Г. Петровъ: Тази интерпелация ще отнеме цѣло заседание на Камарата, а ние нѣмаме възможностъ да прекъсваме работата.

С. Мошановъ (д. сг): Всѣки четвъртъкъ, споредъ правилника, е опредѣленъ за разглеждане на интерпелации, а отъ откриването на Камарата и до днесъ не сме разглеждали никаква интерпелация.

В. Молловъ (д. сг): Не желаете да отговаряте на запитвания — това е.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. председателю! Става въпросъ за спешна работа на Камарата, а днесъ ние започнахме да влизаме въ заседателната зала въ 4 ч. 15 м., въ 4½ ч. бѣхме всички по мѣстата сѣ, а заседанието почна въ 5½ ч. Моля, г. председателю, да обясните, може ли да се постѣпва така съ народното представителство? Защо го държите единъ часъ безъ работа?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Направете питане и ще Ви се отговори.

Н. Пждаревъ (д. сг): Азъ питамъ Васъ: защо така късно откривате заседанието? Кои сѣ причинитѣ за това?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Пристѣпваме къмъ точка първа отъ дневния редъ. . .

С. Мошановъ (д. сг): Г. председателю! Нѣма ли да поставите на дневенъ редъ моето запитване, за да може г. министърътъ на търговията да ми отговори, преди да замине?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. министърътъ Ви каза.

Министъръ Г. Петровъ: (Къмъ С. Мошановъ) Този четвъртъкъ не можемъ да разглеждаме интерпелацията, защото е празникъ, следователно, ще остане да се разгледа другия четвъртъкъ.

С. Мошановъ (д. сг): Това не е духовито. Вие имате интересъ, преди да заминете за Женева, да ми отговорите. Азъ не направихъ тази интерпелация съ огледъ на нѣкаква политика, а за да издигна единъ въпросъ, който интересува всинца ни. Недейте забравя, че и въ градоветѣ живѣятъ хора.

Министъръ Г. Петровъ: Осемъ години не се замисляхте за тѣзи хора. Сега ли се замислихте?!

С. Мошановъ (д. сг): Дайте да разгледаме интерпелацията, за да ви кажемъ кой е мислилъ и кой не.

А. Кантарджиевъ (д): Това, което говори г. Стойчо Мошановъ, е цинизъмъ! Осемъ години не си мислилъ за тѣхъ,

а сега правиш интерпелация! Срамота е! Съ тази злоба далеч няма да отидеш.

С. Мошановъ (д. сг): Дайте ни възможност да говоримъ. Тя е много изтъркана тази пѣсенъ: „Осемъ години боленъ лежахъ“!

А. Кантарджиевъ (д): Оголихте цѣлия народъ, а сега сте седнали да се грижите за него!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. Мошановъ! Г. министърътъ Ви отговори кога ще се постави интерпелацията на разглеждане.

Министъръ Г. Петровъ: Нѣмамъ нищо противъ, но работата е, че нѣмаме сега възможност. Виждате, че разглеждаме законопроекта за облекчение на длъжниците. Ще се съгласите, че не можемъ да прекъснемъ разглеждането му.

С. Мошановъ (д. сг): Азъ съмъ далъ моята интерпелация преди единъ месецъ. Знаете въ каквъ духъ на примирение съмъ я направилъ.

Министъръ Г. Петровъ: Да се обяснямъ. Когато отъ тая страна (Сочи работниците) ми отправиха питане, азъ имъ отговорихъ веднага. Вие ми отправяте запитване. Ако речемъ да го разгледаме, това ще ангажира цѣло заседание на Камарата. Днесъ ние се занимаваме съ работа, която е малко по-важна отъ въпроса, който Вие повдигате. Когато минатъ презъ Камарата важнитъ законопроекти, ще отговоря и на Вашата интерпелация. Знаете, че бѣхъ боленъ.

В. Станковъ (раб): Г. председателю! Искамъ да кажа само една дума.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Никому не давамъ думата.

В. Станковъ (раб): Азъ съмъ подалъ преди единъ месецъ две питання, на които и досега г. министърътъ не е благоволилъ да ми отговори.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Нѣмате думата.

Пристъпваме къмъ точка първа отъ дневния редъ: **второ четене законопроекта за облекчение на длъжниците — продължение разискванията.**

Има думата г. докладчикътъ.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 21. Докато трае производството за съдебно уреждане на дълговетъ, никакви изпълнителни действия не могатъ да бѣдатъ извършвани срещу длъжника, а започнатитъ се спиратъ.“

Всѣко отчуждаване или обременяване на имотитъ съ тежести презъ същото време се счита по право недействително“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които приематъ чл. 21, тъй както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 22. Ако длъжникътъ не изпълни възложенитъ му съ решението на съда задължения спрямо нѣкои отъ кредиторитъ съгласно предвиденитъ въ същото решение условия, цѣлото вземане на неудовлетворения кредиторъ става изискуемо веднага“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които приематъ чл. 22, тъй както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 23. Ако длъжникътъ, съ целъ да намали своята платежеспособностъ въ вреда на кредиторитъ, отчужди, повреди или унищожи имотитъ си или, съ същата целъ, обремени имота съ измислени дългове, наказва се съ строгъ тъмниченъ затворъ до 3 години, като губи и всички права на облекчение по тоя законъ.“

Съ същото наказание се наказва и онзи длъжникъ, който, съ целъ да повлияе за благоприятното разрешение на молбата му за съдебно уреждане на дълговетъ, измисли, създаде или си послужилъ съ лъжливи данни“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които приематъ чл. 23, тъй както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 24. Докато трае производството за съдебно уреждане на дълговетъ, длъжникътъ, подъ страхъ на наказателна отговорностъ (чл. 23), не може да прави никакви изплащания, а направенитъ такива се считатъ по право нищожни и подлежатъ на повръщане“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ чл. 24 така, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 25. Кредиторъ, който, съ знанието или безъ знанието на длъжника, умишлено представи неистински вземания или такива въ по-голямъ размѣръ, наказва се съ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ една година и глоба отъ 10.000 до 30.000 л.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): Г. г. народни представители! Въ чл. 23, който току-що гласувахме, се казва, че длъжникътъ, който умишлено увеличи своитъ задължения, се наказва съ тъмниченъ затворъ до три години. Безспорно, онзи, който умишлено направи такова нѣщо, трѣбва да се накаже. Но въ чл. 25 се казва: (Чете) „Кредиторъ, който, съ знанието или безъ знанието на длъжника, умишлено представи неистински вземания или такива въ по-голямъ размѣръ, наказва се съ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ една година и глоба отъ 10.000 до 30.000 л.“ Азъ смѣтамъ, че наказанието, което се предвижда за кредиторитъ, които умишлено представятъ неистински вземания, трѣбва да бѣде, ако не по-тежко отъ това за длъжника, който умишлено представя по-голямъ задълженията си, то поне да бѣде наравно съ наказанието за този последния, т. е. тъмниченъ затворъ до три години. Азъ моля г. министра на правосъдието да се съгласи да се увеличи наказанието за тия кредитори, които, съ знанието или безъ знанието на длъжника, умишлено сж представили неистински вземания или такива въ по-голямъ размѣръ, защото и безъ туй тѣхнитъ вземания сж преувеличени, направени сж такива, че просто не могатъ да се плащатъ отъ длъжниците. За да не бѣда голословенъ, ще ви дамъ единъ примѣръ. Това е фактъ. Въ Османъ-Пазаръ до 9 юний имаше единъ файтонджия, който притежаваше само единъ файтонъ съ два коня. Днесъ същиятъ този файтонджия притежава 6 милиона лева. Тоя човѣкъ ограби цѣлата околия. Днесъ той е въ рѣката на властѣта, но никой не може да го накаже. А въ тевтерчето на този файтонджия е написано: „Дадохъ за една година 40.000 л. на Аврамовъ съ 4.000 л. лихва месечно“. Азъ мисля, че ще бѣде справедливо, ако за такива кредитори въ законопроекта се каже: длъжавата е длъжна да иземе отъ такива кредитори изпѣло паритъ, които тѣ сж заграбили. Защото, г-да, тѣ 8 години сж управлявали и сж грабили тѣзи пари.

Нѣкой отъ сговористатъ: Има редъ.

А. Аврамовъ (з): Когато обирахте България, нѣмаше редъ, а когато се иска да връщате заграбеното обратно, търсите редъ. Днесъ е пламнала цѣлата Османпазарска околия отъ такива разбойници. Хванати сж днесъ и сж складирани маса вещи.

Следователно, азъ правя предложение и моля г. министра на правосъдието да се съгласи, щото, щомъ се установятъ такива кредитори, да имъ се иземе всичко и да си останатъ съ това, което сж имали преди 9 юний, както този файтонджия да си остане само съ файтона и двата коня, съ които е работилъ преди 9 юний. (Рѣкопѣтскания отъ мнозинството. Смѣхъ всрѣдъ сговориститъ) (Къмъ сговориститъ) Не се смѣйте! Идете и вижте какъ плаче Османпазарската околия днесъ. Вие се смѣте! Азъ зная и други мръсни работи, за които, когато дойде моментътъ, ще говоримъ.

Та моля г. министра на правосъдието да се съгласи, наказанието на такива кредитори да бѣде по-тежко, като капиталитъ имъ се иззематъ, като на незаконно забогатѣли,

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Панайотъ Деневъ.

П. Деневъ (р): Г. г. народни представители! Предложението, което нашият другаръ г. Аврамовъ прави, разбирамъ, че е резултатъ на едно справедливо негодувание, като схваща, че въ чл. 25 на този законопроектъ за кредитора е предвидено едно по-леко наказание, отколкото онова за длъжника, при сравнително едни и същи престъпления. Тъй схваща той — а потвърждава това мълчаливо и неговият другаръ до него — текста на законопроекта, а именно, че за кредитора се предвижда едно по-благоприятно положение, че той се наказва съ тъмниченъ затворъ една година, а длъжникътъ, споредъ чл. 23, съ тъмниченъ затворъ три години. Чувството на справедливостъ бушува у него и казва: „Дайте да накажемъ кредитора тъй, както наказваме длъжника, ако той не даде точни сведения по въпроса, както е предвидено въ респективните членове“. Значи, г. г. народни представители, ясно е, че има едно недоразумение у приятеля Аврамъ Аврамовъ: той не е доловилъ смисъла на текста на законопроекта.

По нашия наказателен законъ, тамъ, където се говори за наказания и се определя кои съ тѣ, е казано, че тъмничниятъ затворъ трае отъ 1 денъ до 3 години. Следователно, когато има въ единъ текстъ на закона да се казва, че наказанието е до 3 години тъмниченъ затворъ, то значи, че съдътъ може да наложи наказание 1 денъ, 2 дена, 5 дни, максимумъ 3 години.

А. Аврамовъ (з): И обратното.

П. Деневъ (р): Моля, тази работа нѣма какво да ви дразни. Азъ Ви давамъ едно обяснение, за да разберете, че това, което искате, го има въ законопроекта.

Членъ 23 казва: (Чете) „Ако длъжникътъ, съ цель да намали своята платежеспособностъ въ вреда на кредиторитъ, отчужди, повреди или унищожи имотитъ си, или, съ същата цель, обремени имота съ измислени дългове, наказва се съ строгъ тъмниченъ затворъ до 3 години, като губи и всички права на облекчение по тая законъ“. Азъ смѣтамъ, че тукъ има една грѣшка, защото въ комисията приехме „тъмниченъ затворъ“, а не „строгъ тъмниченъ затворъ“.

Г. министре на правосъдието! Да се обяснимъ по този въпросъ. Когато се разискваше проектътъ въ комисията, приехме „тъмниченъ затворъ“, а не „строгъ тъмниченъ затворъ“. Ако оставимъ въ чл. 23 за длъжника „строгъ тъмниченъ затворъ до 3 години“, тогава бележката на г. Аврамовъ ще бѣде напълно основателна. Обаче азъ смѣтамъ, че въ чл. 23 ние говоримъ за тъмниченъ затворъ до 3 години. А щомъ наказваме кредиторитъ въ чл. 25 съ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ една година, то значи, че ги туряме въ по-тежко положение отъ длъжниците. Щомъ минималното наказание за тѣхъ е една година тъмниченъ затворъ, то не може да бѣде 11 дена, или 20 дена, както може да бѣде за длъжниците. Значи, провинилиятъ се кредиторъ може да бѣде осъденъ най-малко една година тъмниченъ затворъ, а провинилиятъ се длъжникъ за същото престъпление може да бѣде осъденъ само на единъ денъ тъмниченъ затворъ. И като е така текстътъ за длъжника: „тъмниченъ затворъ до 3 години“, нѣма никаква несправедливостъ. Но ако е „строгъ тъмниченъ затворъ“, тогава ясно е, че трѣбва да си вземемъ бележка отъ думитъ на г. Аврамовъ и ако не да туримъ за кредитора по-големъо наказание за единъ и същъ престъпенъ съставъ, ...

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг): Щомъ е строгъ тъмниченъ затворъ, не може да бѣде по-малко отъ една година.

П. Деневъ (р): Това говоря и азъ.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг): Въ чл. 23 е казано: „строгъ тъмниченъ затворъ“.

П. Деневъ (р): Тогава не сте внимавали. Азъ поддържамъ, че неправилно се чете „строгъ тъмниченъ затворъ“. Ние въ комисията приехме „тъмниченъ затворъ“.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг): Но въ чл. 23 пише „строгъ тъмниченъ затворъ“.

П. Деневъ (р): Тогава и въ чл. 25 ще трѣбва да сложимъ „строгъ тъмниченъ затворъ“. Понеже искаме да определямъ еднакво наказание и за престъплението на кредитора, и за това на длъжника, ще трѣбва да поставимъ „строгъ тъмниченъ затворъ най-малко 2 години“.

Министъръ Д. Върбеновъ: Чл. 23 е вече гласуванъ.

П. Деневъ (р): Ние сега се обясняваме. Ако Вие се формализирате и кажете, че чл. 23 е гласуванъ, както го четете сега, съ израза „строгъ тъмниченъ затворъ до 3 години“, тогава ще направимъ формално предложение по чл. 25, наказанието за кредитора да бѣде не по-малко отъ 2 години.

А. Аврамовъ (з): А за сумитъ, които азъ цитирамъ, г. Деневъ, какво ще кажете?

П. Деневъ (р): Г. министре! Бихте ли желали така да квалифицирате? Съгласни ли сте да се каже въ чл. 25: „строгъ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ 2 години“?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. министре! Съгласни ли сте съ това предложение?

Министъръ Д. Върбеновъ: Съгласенъ съмъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ предложението на народния представител г. Панайотъ Деневъ, съ което е съгласенъ г. министърътъ на правосъдието, щото въ чл. 25, редъ трети, думитъ „съ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ една година“ да се замѣнятъ съ думитъ „съ строгъ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ две години“, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Който отъ г. г. народнитъ представители приема чл. 25 тѣ, както се докладва, заедно съ току-що приетата поправка, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 26. Кредиторъ, чието вземане е станало изискуемо, макаръ и да не е облѣчено въ изпълнителна форма, може да иска чрезъ съдията-изпълнителъ да се покани длъжникътъ да почне изплащането на дълга си по начина, предвиденъ въ чл. 1. Въ тоя случай първата вноска се прави въ месеченъ срокъ следъ изтичането на срока по чл. 29“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Като че-ли ние се малко увличаме. Отъ желанието да помогнемъ на длъжниците, по нѣкога забравяме какво може да бѣде положението на кредиторитъ. Нѣкои отъ кредиторитъ могатъ да бѣдатъ много по-бедни и по-нещастни, отколкото съ длъжниците. Да ви дамъ само единъ примѣръ. Единъ наемателъ има договоръ съ собственика на здание — богатъ човѣкъ — да плаща наема си предварително за известно число години. Въ последствие, преди изтичането на срока, за който е предплатенъ наемътъ отъ наемателя, собственикъ на зданието го помолва да му напусне зданието И по този случай тѣ специално се уговарятъ, като собственикътъ поема задължение срещу наемателя да му изплати остатъка отъ предплатения наемъ. По този начинъ наемателътъ става кредиторъ на богатия си хазяинъ Е, питамъ азъ сега, по този законъ въ какво положение вие ще поставите такъвъ наемателъ? Този наемателъ, следъ като е далъ цѣлия си капиталъ на собственика на зданието и следъ като му е напусналъ зданието, трѣбва да чака, споредъ разпоредбитъ на тая законъ, да му се даватъ по 10%! Ами че това е ужасна работа! Защото този човѣкъ е вече изялъ капитала си, който се състонъ въ сумата, дадена за наемъ.

Азъ не съмъ въ положение да дамъ въ тая минута една друга редакция на този членъ. И затова само отправямъ една молба къмъ г. министра на правосъдието да обмисли по-добре този въпросъ, защото често пъти има кредитори, които съ безспорни бедняци въ сравнение съ г. г. длъжниците, които пъкъ може да бѣдатъ въ много по-добро положение отъ тѣхъ, и които, ползувайки се отъ разпоредбитъ на тая законъ, могатъ просто да унищожатъ тѣзи хора.

Пакъ повтарямъ да кажа — изглежда да сме се увлѣкли и все тѣй вървимъ.

А. Аврамовъ (з): Погрѣшна е тезата Ви, г. Ляпчевъ. Никога кредиторътъ не е по-зле отъ длъжника.

А. Ляпчевъ (д. сг): Извинявайте, ама толкозъ сте разбрали. Животътъ е по-сложенъ, отколкото Вашиятъ умъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Александъръ Радоловъ.

А. Радолов (з): Г. г. народни представители! Г. Ляпчев схваща тъкмо въ обратенъ смисълъ онова, което е изразено въ чл. 26. Този чл. 26 е създаденъ за въ полза на кредиторитѣ, а не за въ полза на длъжниците. И ако имаше известно недоволство, което ние отправихме къмъ г. министра на правосъдието въ миналото заседание, то бѣше отправено затуй, защото въ известни пунктове този законопроектъ се явява повече защитникъ на кредиторитѣ, отколкото на длъжниците, въпрѣки че въ заглавieto на законопроекта е казано, че е за облекчение на длъжниците.

Сега г. Ляпчевъ търси тъкмо обратното: да може съ този законопроектъ да се фаворизиратъ по нѣкакъвъ начинъ кредиторитѣ, които били злоупоставени!

А. Ляпчевъ (д. сг): Не кредиторитѣ, а категория кредитори.

А. Радолов (з): Ако вземемъ да раздѣляме кредиторитѣ на категории, 390 категории ще излѣзатъ. Също тъй ако вземемъ да се вглеждаме въ различнитѣ изключения — за каквито Вие сега приказвате — че имало нѣкакви-си наематели, които можели да пострадатъ — ние ще се забатачимъ така, че никога не ще можемъ да излѣземъ.

Напротивъ, азъ намирамъ — както и въ комисията се намѣри при разискванията по чл. 26 — че и тукъ трѣбва да се дадатъ известни облекчения на длъжника. Защото тъй, както е редактиранъ чл. 26, дава се право само на кредитора, макаръ и да не е настѣпилъ падежътъ, при известни условия — както сѣ изразени въ законопроекта — да може да иска отъ длъжника да почне изплащането на дълга по начина, предвиденъ въ чл. 1.

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Това начало и сега го има по закона за задълженията и договоритѣ.

А. Радолов (з): Моля Ви се. — Нашето искане въ комисията бѣше — и азъ моля г. министра да се съгласи съ него — не само кредиторитѣ да иматъ правото, което имъ се дава по чл. 26, но и длъжниците да иматъ същото право. Длъжниците трѣбва да бждатъ поставени поне на равна нога съ кредиторитѣ, ако не имъ се даватъ известни привилегии, тъй като законътъ носи заглавие за облекчение на длъжниците.

Т. Кънчевъ (д. сг): Значи, искате да кажете длъжникътъ да може предварително да си плаща.

Министъръ Д. Върбенковъ: Моля Ви се, г. Радолов. Напразни сѣ всичкитѣ тия разисквания, защото за случантѣ, които Вие казахте, ние сме предвидили единъ чл. 33, съ следното съдържание. (Чете) „Ако кредиторътъ не желае да се възползува отъ предоставеното му въ чл. 26 право, длъжникътъ може да почне изплащането на дължимата отъ него сума чрезъ съдията-изпълнител по реда, предвиденъ въ същия членъ, като първата вноска внесе веднага“.

А. Радолов (з): Така. Това искамъ и азъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): То е съвсемъ друго.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Панайотъ Деневъ.

П. Деневъ (р): Г. г. народни представители! Отъ г. Андрея Ляпчевъ и отъ г. Александъръ Радоловъ се повдигнаха два различни въпроса по чл. 26. И единиятъ и другиятъ въпросъ представляватъ голѣмъ интересъ, по моята преценка. Г. Ляпчевъ схваща, че съ чл. 26, тъй както се предлага той въ законопроекта, ...

А. Ляпчевъ (д. сг): Въ връзка съ чл. 1.

П. Деневъ (р): Да, въ връзка съ чл. 1. — ... се създава много неблагоприятно положение за известна категория кредитори, защото въ своя ограниченъ кръгъ вземания, които иматъ отъ ограниченъ кръгъ длъжници, може би тѣ иматъ цѣлото свое благосъстояние и, ако го лишимъ отъ това благосъстояние, все едно ще бжде да ги туримъ въ бедствуващо положение — правилно ли схващамъ Вашата мисълъ, г. Ляпчевъ? — ...

А. Ляпчевъ (д. сг): Правилно.

П. Деневъ (р): ... и че тѣзи кредитори ще изпаднатъ едвали не въ по-лошо положение по отношение на своитѣ кредитори като длъжници, отколкото тѣхнитѣ длъжници.

Г. г. народни представители — по-специално Васъ, г. Ляпчевъ — азъ ви моля да схванете основната идея на чл. 26.

А. Ляпчевъ (д. сг): Азъ го свързвамъ съ чл. 1.

П. Деневъ (р): Да, въ връзка съ чл. 1. — Целта на чл. 26, г. г. народни представители, е една — да се запази собствеността, движима или недвижима, на длъжника отъ публична продажъ. Това е единствената целъ на този чл. 1.

Т. Кънчевъ (д. сг): Билъ той богатъ или беденъ.

П. Деневъ (р): Независимо отъ това, дали е богатъ или беденъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Това е несправедливо. Богатиятъ да си плати.

П. Деневъ (р): Значи, не бива да се спекулира толкова много, не бива да се поддържа, че съ този членъ едвали не се внася разстройство въ кредита, че едвали не се разстройва положението на кредиторитѣ, че едвали не тѣ ще изпаднатъ въ несъстоятелност. Нѣма такова нѣщо. Единствената целъ, която ще се постигне съ прилагането на чл. 1 и 26 отъ законопроекта, който сега дебатирате, е да се гарантира собствеността.

А. Ляпчевъ (д. сг): Собствеността е въ полици.

П. Деневъ (р): Да, въ полици, но когато по тѣзи полици бждатъ издадени изпълнителни листове отъ съдебния приставъ, до последния день на публичната продажъ, значи единъ день до самата публична продажъ, длъжникътъ, било за да запази своята къща, било своята нива, било своята черга, има право да заяви, че ще се ползува отъ чл. 1 и ще изплати на разсрочки въ 4 години своя дългъ. По този начинъ, ако той е занаятчия, ще запази своя инвентаръ, или ако е земледѣлецъ, ще запази собствеността на своята нива, своята къща и т. н.

Питамъ сега, какво е положението на онзи кредиторъ, който има, както казахте, нѣколко такива вземания? Ако не може да ги събере наведнѣжъ, а ще ги събира на части, съ това той ще се изложи предъ своя кредиторъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Не предъ своя кредиторъ, а ще се изложи предъ себе си, защото той ще изяде капитала, който има.

П. Деневъ (р): Ако така се разсждава, азъ смѣтамъ, че Вие не бихте могли да посочите 10% въ България, който днесъ да не си ядатъ капитала. Може само 1—2% да си ядатъ файдитѣ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Всичко друго си яде капитала.

А. Ляпчевъ (д. сг): Може да бжде и 10%, но не е достойно да се узакони тази несправедливостъ.

П. Деневъ (р): Азъ не знамъ дали нѣкой другъ влага друго съдържание въ този членъ, но азъ смѣтамъ, че въ съзнанието на цѣлото Народно събрание, на първо мѣсто въ съзнанието на цѣлото парламентарно мнозинство и на голѣма частъ отъ опозицията, стои, какво този членъ ще постигне само тази скромна целъ. Азъ смѣтамъ, че г. министърътъ на правосъдието не си прави илюзия, че съ този членъ разрешава кой знае какви голѣми въпроси. Скромна задача има този членъ и бихъ молилъ срещу тази скромна задача г. Ляпчевъ да не се опѣлча.

А. Ляпчевъ (д. сг): Тѣ сѣ две различни работи. Азъ не се опѣлчвамъ противъ закона, но казвамъ: законътъ да се направи така, че да нѣма несправедливости — да се защити винаги слабата страна.

П. Деневъ (р): Да.

А. Ляпчевъ (д. сг): Ако въпросътъ е да се защити винаги слабата страна, мойтъ примѣръ е много драстиченъ и реаленъ.

П. Деневъ (р): Но тогава трѣбва, за всѣки отдѣленъ случай, било съдътъ колективно, било съдията-изпълнителъ самостоятелно да влиза въ разбирателство, дали кредиторътъ е въ онѣзи специални условия, субективни за него,

ва които днесъ се дебатира, за да може да бъде изключенъ отъ закона. Азъ допускамъ, че при прилагането на този законъ тукъ-тамъ ще има несправедливости, ...

А. Ляпчевъ (д. ст): Защо да не ги махнемъ, ако можемъ?

П. Деневъ (р): ... но азъ питамъ: когато се прави законъ, кой може да изчерпи всички възможни индивидуални случаи?

А. Ляпчевъ (д. ст): Азъ правя апелъ, ако може, да се изчерпятъ.

П. Деневъ (р): Азъ Ви декларирамъ, г. Ляпчевъ: дайте една юридически обоснована, издържана формула, дайте една обективно приложима формула, и азъ Ви казвамъ, че ще бъда първият, който ще я подкрепя, който ще се съглася с нея.

А. Капитановъ (з): Той осемъ години не е намбрилъ формула, та сега ще я намбри!

П. Деневъ (р): Сигурно и г. министърътъ на правосъдието нѣма да бъде опозиция, но само да се противопоставяме на постановленията на закона, това не е сериозно.

А. Ляпчевъ (д. ст): Много сериозно е.

Т. Кънчевъ (д. ст): Принциплътъ е да не се защитава състоятелниятъ длъжникъ.

П. Деневъ (р): Отъ това, което казахъ, смѣтамъ, че схванахте и добре се убедихте, че ние не пледираме егистични и едностранни интереси, ...

А. Ляпчевъ (д. ст): Никой не ви обвинява въ това.

П. Деневъ (р): ... но ние се мѣчимъ, въ кръга на човѣшката възможностъ, въ кръга на парламентарната възможностъ, да вложимъ една справедливостъ въ този законъ — чл. 1, чл. 26 и това, което г. Радоловъ преди малко подказа.

Вториятъ въпросъ, който г. Радоловъ повдигна, е по чл. 26. Въ тоя членъ кредиторътъ може, безъ да бъде неговото вземане облѣчено въ изпълнителна форма, да постави своя длъжникъ въ положение на длъжникъ по изпълнително производство съ една молба до съдията-изпълнител за туряне неговото вземане въ изпълнение. Въ комисията г. министърътъ на правосъдието обеща да вземе актъ отъ една наша настойчива молба, отъ едно наше настойчиво изказано и мотивирано мнение, въ смисълъ, че ако наистина искаме да внесемъ що-годе успокоение съ този законъ, нека тогава въ него има предвидени норми, които даватъ възможностъ на длъжника да се освободи отъ дълга си по начина, предвиденъ въ чл. 1, безъ да изпада въ положението на длъжникъ по изпълнително производство. Въ туй положение се поставя той по волята, по желанието на друго.

Министъръ Д. Върбеновъ: Азъ го четохъ вече.

П. Деневъ (р): Азъ казахъ: щомъ като давате отсрочки, ние искаме той самичъкъ да избере времето, при което би могълъ да се освободи отъ своя дългъ.

Министъръ Д. Върбеновъ: Азъ го четохъ.

П. Деневъ (р): Отъ това, което г. министърътъ на правосъдието чете — позволете ми да взема текста, г. министре, и пакъ ще Ви го дамъ — като текстъ на новия чл. 33, който той ще предложи, излиза, че наистина той е взелъ актъ отъ схващането на комисията. Той гласи: (Чете) „Ако кредиторътъ не желае да се възползува отъ предоставеното му по чл. 26 право, длъжникътъ може да почне изплащането на дължимата отъ него сума чрезъ съдията-изпълнител, по реда, предвиденъ по същия членъ, като първата вноска внесе веднага“. Каква целъ има този новъ текстъ? Какво цели този новъ членъ? Да не може кредиторътъ, при едни особени обстоятелства, да тури длъжника въ по-неблагоприятно положение. Защо? Единъ, да речемъ, великодушенъ кредиторъ, единъ галантъ кредиторъ, единъ ако щете небреженъ кредиторъ, може да държи въ своето чекмедже изпълнителнитъ листове и да не поиска вземанията си две-три години. Такъвъ длъжникъ има възможностъ да плаща дълга си постепенно, безъ да бъде обезпокояванъ отъ никого, но понеже той винаги е подъ тормоза, подъ страха, че може съдията-изпълнителъ да удари бара-

бана на вратата му, той ще бъде винаги неспокоенъ. Предложението, което ние правимъ и което се възприе отъ г. министра, има морално значение — да внесе едно душевно успокоение у длъжника, че той може по свой изборъ, а не по внушение и по изборъ на кредитора, да си избере единъ денъ следъ влизането на закона въ сила и да каже: „Азъ започвамъ да плащамъ своя дългъ по начина, предѣленъ въ чл. 1 на закона“ и въ петъ години да се освободи отъ този дългъ.

За да има смисълъ туй нововъведение, именно да успокои длъжника и семейството му, да му даде възможностъ да извършва спокойно своитъ ежедневни занятия, да може спокойно да се отдаде на своята дейностъ, азъ моля да се приеме този текстъ, тъй както се предлага и както се мотивира отъ мене и отъ г. Радолова.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кирко Кирковъ.

К. Кирковъ (д): Г. г. народни представители! Въпросътъ, който повдига г. Ляпчевъ, действително заслужава внимание. Ако единъ законенъ текстъ съ тълкуването си допуска една такава евентуалностъ, една такава — както каза г. Ляпчевъ — крещяща несправедливостъ, естествено, заслужава да се обърне внимание на това и да се види дали единъ другъ текстъ не би билъ по-удаченъ. Азъ, обаче, лично смѣтамъ, че опасенията, за които стана дума, сѣт безосновни, затуй защото при тълкуването на чл. 26 отъ законопроекта ние всѣкога трѣбва да имаме предъ видъ не само чл. 1, но и чл. 7. Господата, които участвуваха въ комисията по Министерството на правосъдието, сигурно ще си спомнятъ много добре, че още тамъ, при разискването на чл. 7, постоянно се повдигаха въпроси отъ г. Денева, отъ г. Мирски и други, въ свързка съ въпроса за правата и на кредитора, за които права говори чл. 26. Ако е така, следователно, тогава каква смисълъ може да има чл. 26? Споредъ мене, той може да има само тая смисълъ, че кредиторътъ може да застави длъжника си да приеме едно уреждане такова, за каквото говори чл. 26, но като се подразбира, че това се касае само за такъвъ длъжникъ, който има право да се ползува отъ облагоитѣ по този законъ, ...

А. Радоловъ (з): Чл. 7?

К. Кирковъ (д): ... длъжникъ по чл. 7, на който активътъ надминава пасива.

А. Радоловъ (з): Не.

К. Кирковъ (д): Ако така се разбира чл. 26, тогава опасението, за което преди малко говори г. Ляпчевъ, нѣма смисълъ.

А. Радоловъ (з): Тогава си нѣма смисълъ чл. 26. Той третира материя за длъжници, които не подпадатъ подъ чл. 7, безспорно. Това се говори въ комисията и това именно е прието отъ нея.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Йотовъ.

Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Чл. 26, съ редакцията, въ която е даденъ, е по-благоприятенъ за длъжника, отколкото това, което се предлага сега да се приеме, и съ което ужъ се иска да се облекчи длъжникътъ. Ще ви кажа защо. Чл. 26 дава възможностъ да се уреждатъ вземанията, безъ да се ходи въ съдилищата, безъ да се вадятъ изпълнителни листъ и безъ да се правятъ разноси за протестиране на записитѣ. Това е въ полза на длъжника, защото го освобождава отъ тия разноси, които се плащатъ. Съ чл. 26 се иска всѣки единъ кредиторъ, вмѣсто да отиде въ съда да прави разноси, които отначало трѣбва да даде той, но ще легнатъ върху длъжника, да има право да поиска длъжникътъ да плаща, и ако длъжникътъ признае задължението си, ако не го оспорва, ще започне да го изплаща по предвидения редъ въ чл. 1; ако не го признае, тогава се отива въ съдилищата на общо основание. Сега съ направенитъ предложения се иска ужъ да се създаде една привилегия на длъжника. Ако, казвате, кредиторътъ не използва своето право по чл. 26, то длъжникътъ самъ да отиде да предложи да плаща.

П. Деневъ (р): Ще избѣгне разносикът и много още работи.

Н. Йотовъ (з): Никакви разноси нѣма да избѣгне, защото никакви разноси нѣма до този моментъ, . . .

П. Деневъ (р): Все ще има.

Н. Йотовъ (з): . . . освенъ едно доброволно съобщение, което струва само петъ лева.

П. Деневъ (р): Вие искате, като му удари барабанътъ на портата, тогава да плаща!

Н. Йотовъ (з): Не е въпросъ да бие барабанътъ, но не сте се вгледали въ текста. Следъ като се направи съобщението, иска се преписъ за противната страна, за длъжника и почва да тече срокътъ.

П. Деневъ (р): Не кредиторътъ да го тури въ туй положение, а длъжникътъ самъ да избере момента, отъ който да почне да плаща, ако, разбира се, не е притиснатъ отъ кредитора. Това е разликата.

Н. Йотовъ (з): Кое е по-благоприятно? Единъ кредиторъ не търси вземанията си и длъжникътъ не е обезпокояванъ.

П. Деневъ (р): Но все падъ длъжникътъ да има право да избере, кога да почне да плаща.

Н. Йотовъ (з): Отъ разноси не се освобождава, защото разноси, казахъ, не се плащатъ. Вие какво искате? Ти, длъжникъ, вмѣсто да чакашъ кредиторътъ да дойде — той може да дойде следъ шестъ месеци — иди предвартително предлагай. Никой не му прѣчи да направи това, и затова нѣма защо да се предвижда въ закона. Интересътъ на длъжника е да изчака най-последния моментъ. Разноси нѣма абсолютно никакви.

А. Радоловъ (з): Тукъ се касае за длъжници, които не сѫ обхванати отъ чл. 7, които сѫ извънъ чл. 7.

Н. Йотовъ (з): Точно така.

А. Радоловъ (з): Защото чл. 7 е за задължения до 200 хиляди лева, а има длъжници съ по-голъми задължения.

Н. Йотовъ (з): Точно за тѣхъ се отнася. Азъ питамъ: какви изгоди давате на длъжника?

А. Радоловъ (з): Даваме тази изгода, че и той е господаръ, а не само да му се налагатъ.

Н. Йотовъ (з): Какъвъ господаръ? Да почне да плаща по-рано дълга си! Той има това право винаги. Какво право му давате?

П. Деневъ (р): Защо спорите тогава?

А. Радоловъ (з): Нѣма да позволимъ на неговия заемодател да отиде да му продава чергитъ. Нѣма да му дадемъ туй удоволствие.

Н. Йотовъ (з): Вие не искате да вникнете въ текста.

А. Капитановъ (з): Разбираме Ви мисълта, г. Йотовъ.

Н. Йотовъ (з): Оставете ме да се изкажа.

А. Капитановъ (з): Не повтаряйте!

Н. Йотовъ (з): Г-да! Азъ не вѣрвамъ да се намѣри такъвъ балама длъжникъ, който самъ да отиде да се тури въ положение по-рано да плаща. Прегледайте текста и ще видите, че това е така. Ако кредиторътъ по-късно поиска вземанието си, отъ тогава ще почне да тече срокътъ. Стига да има кредитори, които да държатъ полици по петъ години, безъ да действуватъ, толкозъ по-добре за длъжника. Защо го карате да отиде предварително да плаща и да почне да тече срокътъ? Вие можете да приемете предложението, което се прави, но то нѣма да ползува длъжника, защото нѣма да се намѣри длъжникъ, който да го използва.

А. Радоловъ (з): Има и почтени длъжници днесъ, не сѫ само кредиторитъ почтени.

Н. Йотовъ (з): То ще бѣде въ негова вреда, а нѣма да бѣде въ негова полза.

Председателствуващъ Н. Шоновъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Говедаровъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че не е право разбирането на г. Йотовъ, че не трѣбва да се признае правото на длъжника, по своя инициатива, независимо отъ становището на неговитъ кредитори, да иска да се ползува отъ тия улеснения, които законопроектътъ предвижда. Съображенията ми сѫ следниѣ. Не се касае за обязаностъ на длъжника непременно да пристѣпи къмъ този начинъ на плащане, който законопроектътъ предвижда; касае се да се даде възможностъ на длъжницитъ, когато намѣрятъ, че иматъ интересъ, вмѣсто да бѣдатъ въ тревога, въ неизвестностъ, предъ изненади, въ зависимостъ отъ каприза на единъ или другъ кредиторъ, да искатъ да бѣдатъ наясно, при точно установени отношения и при една гаранция, която законопроектътъ имъ дава — изплащане въ срокове при установени проценти. Смѣтамъ, че въпросътъ е ясенъ и по него тукъ не трѣбва да ставатъ никакви разисквания. Тоя законопроектъ въ неговата сѣщина е законопроектъ за облекчения на длъжницитъ, следователно, нашата трижа ще бѣде насочена тѣкмо къмъ това — да дадемъ улеснения на длъжника, тогава когато той ги намира за ползени и за нуждни.

Прочее, тая редакция на новия чл. 33, която представя г. министърътъ на правосъдието, по начало можемъ да я приемемъ. Но азъ бихъ молилъ г. министра да се съгласи, началниятъ пасажъ отъ тая редакция „Ако кредиторътъ не желае да се възползува отъ предоставеното му съ чл. 26 право“ да се махне като излишна. Нѣма защо да се казва „Ако кредиторътъ не желае“ и пр. Защо длъжникътъ да чака изявление волята на кредитора? Независимо отъ това, дали има изявление или нѣма, право е на длъжника да иска да се възползува отъ тия привилегии, отъ тия улеснения, които му дава законътъ.

На второ мѣсто, азъ бихъ молилъ г. министра на правосъдието да се съгласи по тоя въпросъ, който повдигна г. Ляпчевъ. Има случаи, при които известни постановления на закона, приложения, фактически даватъ привилегия на едни длъжници, които нѣматъ право на това, които фактически сѫ облагодетелствувани за смѣтка на добросъвестни кредитори. Тоя въпросъ може да се обсъди въ комисията и съ съгласието на г. министра при третото четене на законопроекта евентуално да бѣдемъ сезирани съ единъ текстъ.

П. Деневъ (р): Г. председателю! Нѣма да говоря много. Само две думи. Има и материаленъ интересъ, за да се даде това право на длъжника. По чл. 34 отъ проекта, отъ момента, въ който почва плащането по този законъ, лихвата е вече 8%. Значи, единъ кредиторъ ще има смѣтка да не прибира вземанията си година, две, три. Почне ли длъжникътъ да плаща, лихвата е вече 8%. Ето и материалниятъ интересъ.

Председателствуващъ Н. Шоновъ: Има думата народниятъ представителъ г. Анастасъ Капитановъ.

А. Капитановъ (з): Г. г. народни представители! По въпроса за даването право и на длъжника да избира момента откога желае да се ползува отъ тоя законъ, азъ не мога да се съглася съ мнението на г. Йотовъ, че съ това ние не даваме никаква привилегия на длъжника. Това не е вѣрно. Напротивъ, ние поставяме сѣдбата на длъжника въ собственитъ му ръже — да се ползува отъ закона тогава, когато пожелае. Ако кажемъ, че вземането, макаръ и да не е обдѣлено въ изпълнителна форма, може да бѣде поискано отъ кредитора, какво ще бѣде положението на длъжника? Ние не можемъ да държимъ длъжника въ едно напрегнато състояние — съ трепетъ да чака неговиятъ кредиторъ да си поиска вземането.

Н. Йотовъ (з): Това е друго.

А. Капитановъ (з): Защото — помнете ми думитъ — ако оставимъ тоя членъ така, безъ правото на длъжника да поиска и той въ всѣки моментъ, когато пожелае, да се ползува отъ закона, нѣма да бѣдатъ рѣдки случаитъ, когато

кредитори капризни, които искат чисто и просто да претоварват своите длъжности съ разности, да изваждат изпълнителни листове. Такива случаи именно искаме да се избягнат, като не оставим само на кредиторите правото тъй да посочват момента, от който да се ползват от закона.

Още една друга привилегия за длъжниците. Кредиторите, като знаят, че този закон се създава за облекчение на длъжниците, които поради условията си в тежко положение, може да издебнат момента да се възползват от закона тогава когато знаят съзнателно положението на длъжника — когато той не може да внесе 10% от дължимата сума. И тъкмо затуй, г. Йотов, съ тази нова клауза искаме да кажем на длъжника: ти, длъжникът, който знаеш своите материални сили, знаеш в кой момент можеш да внесеш 10%, имаш право да кажеш от кой момент искаш да се ползваш от този закон, който е създаден за твое облекчение.

Така че аз съмтам, че е много умътно това допълнение към чл. 33: да може и длъжникът да се възползва от постановлението на този член, чл. 26, по тѣзи две съображения: първо, да не се претрупва длъжникът от кредитора безразборно съ разности, и второ, длъжникът да избере момента, когато иска да се ползва от улесненията на закона.

П. Денев (р): И да се намалят лихвите.

А. Капитанов (з): От друга страна, се постига и онова, което казва г. Радолов — да се даде право на длъжниците, които не са посочени в чл. 7, да се възползват от закона.

Онова, което казва г. Ляпчев, е невъзможно и неприложимо. Ние не можем да намерим такава формула въ сложния стопански живот. Защо вие, сговористите, не я намерихте осем години, ами карате сега нас да я намерим? Такава формула не може да се намери. Не може, когато се създава един закон и се създават норми, да не стане нѣкой пропуск; все ще има нѣкъде нѣщо, което да не е обхванато така, както вие искате. Вѣрно е, че може да се намери един длъжник, облагодетелствуван, който да няма нужда от облекчение.

А. Ляпчев (д. сг): Ако познавате стопанския живот, няма така да говорите.

А. Капитанов (з): Познавам го по-добре от Вас, г. Ляпчев. Азъ политическата икономия цѣлата съм изучилъ.

А. Ляпчев (д. сг): Много и много хора вложиха своите спестявания въ голѣми богатски къщи. И сега вие какво правите?

А. Капитанов (з): Ние знаем какво правимъ. — Моля Ви се, вие когато говорихте, азъ не Ви прекъсвахъ.

А. Ляпчев (д. сг): Облагодетелствувате длъжници за смѣтка на бедни кредитори.

А. Аврамов (з): Ти знаеш само да ядеш!

Г. Говедаров (д. сг): Простакъ! (Къмъ А. Капитановъ) Кажй му да не приказва тъй. (Пререкание между земледѣлци и сговористи)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Капитановъ (з): (Къмъ Г. Говедаровъ) Ако г. Ляпчевъ, който претендира да е най-голѣмият парламентаристъ, прекъсва, недейте иска отъ него (Сочи А. Аврамовъ) да не прекъсва.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг): Въпросътъ не е за прекъсването, а за неприличния езикъ, който държи. (Глътка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Капитановъ (з): Съ тѣзи нѣколко думи азъ моля да приемете чл. 26, като се има предъ видъ прибавката къмъ чл. 33.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. д-ръ Тодоръ Кулевъ.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въпросътъ, който се повдигна отъ г. Ляпчева, трѣбва да се

разгледа въ връзка съ наредбата на чл. 1 отъ законопроекта. Не може да се отрече, че това, върху което г. Ляпчевъ обръща внимание, е важно. Касае се пакъ за защита на слаби стопански единици у насъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Стопански категории.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг): Кои сѣ тия стопански единици? Има кредитори и кредитори. Може случаятъ да бѣде такъвъ, че кредиторътъ да бѣде лице, което материално не е по-добре отъ длъжника си.

Г. Говедаровъ (д. сг): И по-зле даже.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг): Дори и по-зле. Възражението, което може да се направи на г. Ляпчевъ, е само това, че материята е така трудна, че много мъчно се подава на подвеждане подъ една формула. Но, г-да, ако преди третото четене на законопроекта се намери една формула, респ. по чл. 1, която, както каза и г. Деневъ, да бѣде и съдебно приложима, за да се защитятъ и тѣзи, въ кавички кредитори, ще извършимъ едно полезно дѣло. Но това е другъ въпросъ.

Азъ съмтамъ, че сега съвършено неоснователно се повдигаха спорове за смисъла на чл. 26. Чл. 26 има една точно опредѣлена смисълъ и има основание да бѣде той приетъ. Съображението, което изтъкна г. Радоловъ, не е мѣродавно въ случая — че трѣбвало да се обхванатъ лицата, които се изключватъ по чл. 7 отъ законопроекта. Чл. 7 се отнася до лицата, които искатъ съдебна ликвидация, а чл. 26 се отнася до всички кредитори и до всички длъжници, независимо отъ това дали последните искатъ да се ползватъ отъ наредбата на чл. 7 или не.

Кѣде е смисълътъ на чл. 26? Той е въ първитъ негови думи — че кредиторъ, чието вземане е станало изискуемо, макаръ и да не е облѣчено въ изпълнителна форма, може да се възползва отъ наредбата на чл. 1.

А. Радоловъ (з): Да не може да се възползва да иска намаление на задължението до 30% за онѣзи по чл. 7.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг): Касае се само за чл. 1, г. Радоловъ.

Кѣде е смисълътъ на чл. 26? Смисълътъ е, че съгласно наредбата на чл. 1, за да може да се приложи тя било отъ страна на кредитора, било отъ страна на длъжника, иска се да има изпълнителенъ листъ — значи, да е водено дѣло, да има влѣзло вече въ законна сила решение и да е започнато изпълнителното производство. Чл. 26 позволява, безъ да се чака спорътъ между странитъ да се разреши — т. е. да се вземе изпълнителенъ листъ, да се образува изпълнително производство — щомъ вземането е изискуемо, преди да бѣде облѣчено, както е казано тукъ, въ изпълнителна форма, да могатъ странитъ да се възползватъ отъ наредба на чл. 1. Но, ще кажете, това няма ли да злоупотреби длъжника: преди да дойде времето да плаща, да бѣде заставенъ да плаща? Г-да! Чл. 26 трѣбва да се тълкува въ свързка съ наредбата на чл. 30, а чл. 30 казва: (Чете) „Ако длъжникътъ не отговори въ дадения му срокъ или ако отрича цѣлото си задължение, спорътъ между странитъ се разрешава на общо основание по съдебенъ редъ“. Значи, отъ длъжника ще зависи дали да отговори, следователно да почне изплащанията по чл. 1, или да не отговори. Щомъ той въ дадения му срокъ мълчи, кредиторътъ непременно ще трѣбва да отиде въ съда. Но защо ще караме хората да отиватъ въ съдилищата, ако длъжникътъ признава дълга си и иска да се възползва отъ наредбитъ на чл. 1? Трѣбва да се вземе предъ видъ и привилегията, която се дава на длъжника по чл. 34, както каза г. Деневъ. Наредбата на чл. 26, допълнена съ тая на чл. 33, е добра, прави закона добъръ и азъ моля да не спорите по-нататъкъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): Г. г. народни представители! Много се говори по чл. 26. Умѣстна е бележката на г. министра на правосѣдието, да се даде възможностъ на длъжника, когато намери за добре, да започне своите плащания. Съображението сѣ: нивата не узрѣла, кредиторътъ натиска да продава на зелено; добитъкътъ мършавъ, той иска да го продава; лозето не узрѣло, той отива и секвестира и т. н. и т. н. Всичко тукъ е за смѣтка на чичо. Азъ наблюдавамъ, разни извъртания тукъ се правятъ. Не се дава възможностъ по чл. 26 на длъжника да си отпочине. Азъ бихъ молилъ г. министра на правосѣдието да разшири

този членъ, като каже, че всички надвзети лихви надъ 8% се спадатъ отъ задължението на длъжника.

Ф. Рафаиловъ (д. сг): Това нѣма нищо общо.

А. Аврамовъ (з): За васъ нѣма, за насъ има. — И ако искате да дадете едно реално разрешение на този въпросъ, дайте да направимъ това. Ако остане така, както е, ще тѣпчете на едно мѣсто. Дайте да приспаднемо това, което му е откраднато. Г. Ляпчевъ и нѣкои други говорятъ тукъ за съвѣсть. Азъ не съмъ юристъ, но питамъ: съвѣстимо ли е съвѣсть и кредиторъ? Може ли кредиторътъ да има съвѣсть?! Азъ разбирамъ това много добре, защото чувствувамъ на гърба си онова, за което вие само говорите, а не го познавате. Кредиторътъ билъ добросъвестенъ! Той ако бѣше добросъвестенъ, нѣмаше да вземе на длъжника нивата. Азъ бихъ помолить г. министра на правосъдието да се съгласи, ако иска да дадемъ едно облекчение, лихвата надъ 8%, която е взелъ кредиторътъ въ повече, да се приспадне отъ задължението на длъжника.

Председателствуващъ Н. Шоповъ. Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д. Върбеновъ: Г. г. народни представители! Разискванията, които станаха по чл. 26, сочатъ само значението, което има този членъ. Нашето намѣрение, съ прокарването на този членъ, не е само това, което се изтъкна отъ нѣкои оратори. Чини ми се, че най-добре схваща мисълта на тия, които сж съставили законопроекта, г. проф. Кулевъ, който казва, че щомъ вземането на кредитора е станало изискуемо, макаръ и да не е облѣчено въ изпълнителна форма, кредиторътъ може да иска чрезъ съдията-изпълнителъ длъжникътъ да почне изплащането по начина, предвиденъ въ чл. 1. Това значи, че ние желяемъ да отървемъ длъжника отъ всички разности при единъ състезателенъ процесъ — разносикътъ по изпълнителенъ листъ, за адвокатско възнаграждение и пр. и пр. — ако признава своето задължение и започне да го изплаща. Онзи, който не признава, ние го препращаме съ чл. 30 отъ законопроекта да върви по общоустановения съдебенъ редъ. Това право на кредитора въ сжщностъ ползува, споредъ насъ, длъжника. Защото кредиторътъ, по силата на нѣщата, има въ ржцетъ си инициативата да иска изплащането, но облагитъ, които ще дойдатъ отъ това искане, се отнасятъ за длъжника. Понеже въ комисията станаха дълги и широки разисквания и г. г. народнитъ представители, членове на комисията, поискаха въ това отношение правата на кредитора и длъжника да се уравниятъ, за да нѣма различия, азъ изработихъ новъ чл. 33, който ще приемемъ допълнително и който има следния текстъ: „Длъжникътъ по своя инициатива може да иска да се ползува отъ разпорежданията на чл. 26, като почне плащането на дължимата отъ него сума чрезъ съдията-изпълнителъ по реда, предвиденъ въ сжщия членъ, като внесе първата вноска веднага“. Съ този текстъ, който даваме на чл. 33, всички спорове се премахватъ.

Ето защо азъ ви моля да гласувате чл. 26 тѣй, както се докладва.

Що се касе до бележката, която направи г. Ляпчевъ, да има по възможностъ едно категоризиране, за да не би между кредиторитъ да попаднатъ хора, които сж бедни, които сж въ сжщностъ длъжници, обещавамъ да проуча този въпросъ и да направя при третото четене на законопроекта онова, което е възможно, за да се внесе една по-голяма справедливостъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които г. г. народни представители приематъ чл. 26 така, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 27. Заявлението на кредитора до съдията-изпълнителъ трѣбва да съдържа:

- 1) името, презимето и точния адресъ на кредитора;
- 2) името, презимето и точния адресъ на длъжника;
- 3) размѣра на вземането и неговия произходъ“.

П. Деневъ (р): Въ комисията се установихме да се прибави нова алинея къмъ този членъ: „Къмъ заявлението се прилага преписъ отъ сжщото за вржчване на длъжника“.

Министъръ Д. Върбеновъ: Да. Къмъ чл. 27 да се прибави нова алинея съ следното съдържание: „Къмъ заявлението се прилага преписъ отъ сжщото за вржчване на длъжника“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които г. г. народни представители приематъ предложението на г. министра, къмъ чл. 27 да се прибави нова алинея въ смисълъ: „Къмъ заявлението се прилага преписъ отъ сжщото за вржчване на длъжника“, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г. г. народни представители приематъ чл. 27, така както се докладва, заедно съ приетата прибавка, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 28. Веднага следъ получаването на заявлението на кредитора, съдията-изпълнителъ поканва длъжника да изплати задълженията си

Поканата, която съдията-изпълнителъ изпраща на длъжника, трѣбва да съдържа сжщитъ данни, които съдържа заявлението на кредитора“

Министъръ Д. Върбеновъ: Въ края на първата алинея на този членъ азъ моля да се прибавятъ следнитъ думи: „като му вржчва и преписа отъ заявлението“.

П. Деневъ (р): Втората алинея се заличава.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): Да, втората алинея се премахва цѣлата.

Министъръ Д. Върбеновъ: Чл. 28 става така: (Чете) „Веднага следъ получаването на заявлението на кредитора, съдията-изпълнителъ поканва длъжника да изплати задълженията си, като му вржчва и преписа отъ заявлението“.

П. Деневъ (р): Така, като втората алинея се премахва

Министъръ Д. Върбеновъ: Защо да се премахне?

П. Деневъ (р): Защото поканата вече нѣма да има. Мотивътъ да се изпраща на длъжника преписъ отъ заявлението на кредитора бѣше — да се спести трудътъ на съдията-изпълнителъ по изпращането на поканата. Този преписъ именно замѣства поканата.

Министъръ Д. Върбеновъ: Добре, съгласенъ съмъ да се премахне втората алинея на чл. 28.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. министърътъ на правосъдието предлага въ края на първата алинея на чл. 28, следъ думитъ „задълженията си“, да се прибавятъ думитъ: „като му вржчва и преписа отъ заявлението“, а втората алинея на сжщия членъ да се премахне.

Които г. г. народни представители приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г. г. народни представители приематъ чл. 28, заедно съ направената прибавка и премахването на втората алинея, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 29. Най-късно 7 дни следъ получаване на поканата длъжникътъ трѣбва да отговори писмено на съдията-изпълнителъ: признава ли вземането на кредитора или не. Въ случай, че длъжникътъ оспорува само размѣра на вземането, длъженъ е да посочи каква частъ признава“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Анастасъ Капитановъ.

А. Капитановъ (з): Азъ правя предложение и моля г. министра да се съгласи, щото срокътъ за отговора на длъжника да бжде двеседмиченъ, 14-дневенъ, вмѣсто седем-дневенъ.

Министъръ Д. Върбеновъ: Приемамъ това предложение.

А. Капитановъ (з): Съображенията ми сж следнитъ, г. министре: понеже този законопроектъ е създаденъ за облекчение на длъжницитъ, а въ общата процедура сж предвидени 7 дни, нека да направимъ тукъ този срокъ двойно по-голямъ, да се знае, че въ туй отношение е направено едно облекчение.

Министъръ Д. Върбеновъ: Приемамъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема предложението на г. Капитановъ, въ чл. 29, вмѣсто „7 дни“, да стане „14 дни“, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Който отъ г. г. народните представители приема чл. 29 така, както се докладва, заедно съ приетата поправка, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Зам.-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л.): (Чете)

„Чл. 30. Ако длъжникътъ не отговори въ дадения му срокъ или ако отрича цялото си задължение, спорътъ между странитъ се разрешава на общо основание по съдебенъ редъ. Ако отрича само размѣра, въ такъвъ случай, що се касае до безспорната частъ, той е длъженъ да почне изплащането й по реда, предвиденъ въ чл. 1, а що се касае до спорната частъ, кредиторътъ може да заведе искъ за нея на общо основание.“

Министъръ Д. Върбеновъ: Правя предложение, въ шестия редъ на този членъ, „чл. 1“ да бжде замѣненъ съ „чл. 26“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. министърътъ на правосъдието прави предложение, въ прочетения членъ, вмѣсто „чл. 1“, да се постави „чл. 26“.

Който отъ г. г. народните представители приема това предложение на г. министра на правосъдието, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Който приема чл. 30, съ гласуваната поправка, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Зам.-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л.): (Чете)

„Чл. 31. Ако искътъ бжде уваженъ, изпѣло или отчасти, и съдътъ признае възраженията на длъжника, било отъ фактическа, било отъ правна страна, за явно несъстоятелни, длъжникътъ губи правото да се ползува отъ облекчението на този законъ за присъдената сума.“

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители приема чл. 31 така, както се докладва, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Зам.-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л.): (Чете)

„Чл. 32. Въ случай, че длъжникътъ не внесе въ срокъ една отъ вноскитъ, за които е речъ въ чл. 1, прилага се ал. 2 отъ същия членъ.“

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Юртовъ.

Г. Юртовъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Въ чл. 32 е казано: „Въ случай че длъжникътъ не внесе въ срокъ една отъ вноскитъ“ . . . и пр. Г. министре! Азъ Ви моля да се съгласите да се направи една малка отстъпка въ чл. 32. Представете си, единъ длъжникъ при единъ форсъ-мажоръ не може да внесе една отъ вноскитъ и особено пъкъ, ако вноската е голѣма. Защо тоя длъжникъ да загуби всичкото си право, което законътъ му дава; защо да не му дадемъ възможностъ, при втората вноска, да си плати и първата, и по тоя начинъ да не губи правото на облекчение, което законътъ му дава?

А. Томчевъ (д. ср): Ще се прилагатъ общитъ закони.

Г. Юртовъ (нац. л. о): Никжде не е казано, когато има форсъ-мажоръ, какво ще стане Днесъ общитъ закони не ги тълкуватъ така. Ако Вие сте адвокатъ на другата страна, ще го тълкувате така, може би.

Ето защо азъ предлагамъ да се премахне тая редакция, защото е много страшна работа. Ще дойде единъ длъжникъ въ едно голѣмо затруднение; вноската му е голѣма, не може да я заплати и трѣбва да изгуби правото на закрилата по този законъ. Ако не може да внесе една вноска навреме, при внасяне на втората вноска, да е длъженъ да си заплати и първата.

А. Капитановъ (з): Да внесе и дветѣ наведнѣжъ.

Г. Юртовъ (нац. л. о): Ако не стори това, естествено, ще изгуби вече правото на привилегия, която му дава законътъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д. Върбеновъ: Не съмъ съгласенъ съ измѣнението, което предлага г. Юртовъ.

Не можемъ да обрѣнемъ закона въ една верига отъ изключения, защото нѣма да постигне целта си. Считамъ, че по-далече отъ тия облекчения, които даваме на длъжника, не можемъ да отидемъ. Това, което длъжникътъ въ последния моментъ е приелъ да изпълни като

гарантирано, трѣбва да го изпълни. Иначе ще се видимъ принудени да не му дадемъ никакви облекчения.

Г. Юртовъ (нац. л. о): Иначе ще му продаватъ вещитъ на битъ пазаръ!

Министъръ Д. Върбеновъ: Моля да се гласува членътъ тѣй, както е предложенъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. Юртовъ! Поддържате ли предложението си.

Г. Юртовъ (нац. л. о): Азъ направихъ предложение, но министърътъ не е съгласенъ. Азъ не съмъ вчерашенъ да не зная, че щомъ министърътъ не е съгласенъ, и Камарата нѣма да го приеме. Азъ молѣхъ г. министра да се съгласи. Щомъ г. министърътъ не е съгласенъ, оттеглямъ предложението си.

А. Радоловъ (з): Ами г. министърътъ не би ли се съгласилъ въ такъвъ случай да стане съдебно изискуема само тая частъ, която не е изплатена въ уговорения срокъ? Да не падатъ заради това правата на длъжника, ами да стане съдебно изискуема само тая частъ.

Министъръ Д. Върбеновъ: Не може така реално да се вземе тая работа.

А. Радоловъ (з): Би могло. Въ всѣки случай, нека помислимъ за единъ такъвъ изостаналъ длъжникъ и да намеримъ една такава формула, да приемемъ нѣщо срѣдно.

Г. Юртовъ (нац. л. о): Единъ длъжникъ има да плаща 9 вноски; едната отъ тѣхъ, втората или третата вноска, не е могълъ да внесе — нека бжде улесненъ да я плати съ следващата вноска!

Председателстващъ Н. Шоповъ: Понеже предложението, направено отъ г. Юртова, се оттегля, полагамъ на гласуване чл. 32 така, както се докладва отъ г. докладчика.

Който отъ г. г. народните представители приема чл. 32 така, както се докладва, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д. Върбеновъ: Предлагамъ новъ чл. 33, съ следното съдържание: (Чете)

„Чл. 33. Длъжникътъ по своя инициатива има право да се ползува отъ разпорежданията на чл. 26, като почне изплащането на дължимата отъ него сума чрезъ съдията-изпълнителъ по реда, предвиденъ въ същия членъ, като първата вноска внесе веднага“.

Н. Гавриловъ (нац. л.): Искамъ думата, г. председателю, по пълнотата на члена.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Имате думата.

Н. Гавриловъ (нац. л.): Г. г. народни представители! Въ този новъ чл. 33 има една непълнота. Вие виждате, че тая материя се урежда и по-горе. Ако кредиторътъ или длъжникътъ оспорятъ размѣра на сумата, която се дължи, когато кредиторътъ се яви предъ съдията-изпълнителъ, ние му даваме право да постави по общия редъ. Въ конкретния случай, ако длъжникътъ заяви предъ съдията-изпълнителъ: „Азъ имамъ да дължа на еди кого си 5.000 л.“, и кредиторътъ оспори, че тази сума е 5.000 л., къде ще отиде, и по каквъ редъ ще отиде длъжникътъ да плаща тази сума?

Министъръ Д. Върбеновъ: Моля! Така е, когато докладчикътъ закъснява. Този въпросъ е уреденъ въ новия чл. 34, който гласи: (Чете)

„Съдията-изпълнителъ е длъженъ да приеме внесената му сума и да съобщи за това веднага на кредитора. Спорътъ за размѣра на дължимата сума не спира изплащането на безспорната частъ.“

Наредбитъ на чл. чл. 31 и 32 иматъ приложение и въ случая“.

Н. Гавриловъ (нац. л.): Така може.

А. Стоевъ (з): Така е добре.

Министъръ Д. Върбеновъ: Г. председателю! Моля, гласувайте по-рано чл. 33!

Председателстващ Н. Шоповъ: Които г. г. народни представители приемат новия чл. 33 така, както се прочете от г. министра, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Д. Върбенювъ: Предлагам новъ чл. 34 съ следния текстъ: (Чете)

„Чл. 34. Съдията-изпълнител е длъженъ да приеме внесената му сума и да съобщи за това веднага на кредитора. Спорътъ за размѣра на дължимата сума не спира изплащането на безспорната частъ.“

„Наредбитъ на чл. чл. 31 и 32 иматъ приложение и въ случая.“

Председателстващ Н. Шоповъ: Които приемат новия чл. 34 така, както се прочете от г. министра на правосъдието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Д. Върбенювъ: Следователно, стария чл. 33 отъ законопроекта става чл. 35.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): Чл. 33 става чл. 35. (Чете)

„Чл. 35. По тия изпълнителни производства, образувани по молбата на кредитори, съгласно чл. 26, адвокатско възнаграждение не се събира.“

Председателстващ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Говедаровъ.

Г. Говедаровъ (д. ср): Г. г. народни представители! Въ чл. 33, който сега става чл. 35, се казва: „По тия изпълнителни производства, образувани по молбата на кредитори, съгласно чл. 26, адвокатско възнаграждение не се събира“. Трѣбва да кажемъ „не само по молбата на кредитора“ а и „по молбата на длъжниците“. Веднѣжъ прието, че нѣма да има адвокатско възнаграждение за образуванитъ производства по молбата на кредитора, аналогично е да не се събира адвокатско възнаграждение и за образуванитъ производства по молбата на длъжниците.

Н. Гаврилъ (нац. л): Да се зачеркнатъ думитъ „по молбата на кредитори“.

Министър Д. Върбенювъ: Съгласенъ съмъ.

Г. Говедаровъ (д. ср): Дали тия изпълнителни производства сѣ образувани по молба на кредитора или на длъжника, адвокатското възнаграждение да не се събира.

Министър Д. Върбенювъ: Най-добре е да се каже: „По тия изпълнителни производства адвокатско възнаграждение не се събира“. Значи, думитъ „образувани по молбата на кредитори, съгласно чл. 26“ се заличаватъ.

Председателстващ Н. Шоповъ: Които приематъ чл. 33, който става чл. 35, съ текста, който предлага г. министърътъ на правосъдието — а именно: „По тия изпълнителни производства адвокатско възнаграждение не се събира“ — моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): Чл. 34 става чл. 36. (Чете)

„Чл. 36. Лихвата на всички вземания презъ време на плащането имъ по тоя законъ не може да надминава 8% годишно.“

Председателстващ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Александъръ Радоловъ.

А. Радоловъ (з): Г. г. народни представители! Вие знаете, че въ последно време и Земледѣлската банка намаля своята лихва на 7%, съ тенденция ...

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Това не е вѣрно.

А. Радоловъ (з): Вѣрно — невѣрно, това се съобщи и ще стане. — ... съ тенденция да отиде това намаляние и по-долу, защото не само земледѣлското производство, но въобще производствата у насъ въ тая криза сѣ свършено недоходни и не могатъ да плащатъ голѣма лихва.

Заради туй азъ бихъ молилъ г. министра на правосъдието — още повече, че това се прие и въ закона за защита на земледѣлскитъ стопани — да се съгласи да бѣде тая

лихва не 8, а 6%. Това ще отговаря на днешнитъ податни сили на длъжниците и на общото кризисно положение, въ което се намира нашата страна. Моля г. министра да възприеме това предложение.

Председателстващ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Анастасъ Капитановъ.

А. Капитановъ (з): Азъ моля г. министра на правосъдието да се съгласи да бѣде този текстъ допълненъ така: (Чете) „Лихвата на всички вземания по тоя законъ почва да тече по 8% отъ деня на влизането въ сила на закона“. Това е моето предложение.

Министър Д. Върбенювъ: Нѣма смисълъ такова разпореждане.

Председателстващ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): Азъ моля г. министра на правосъдието да се съгласи да се намаля лихвата на 6%, и то отъ деня на влизането на закона въ сила.

Нѣкой отъ лѣвицата: Много е.

А. Аврамовъ (з): Дали е много или не, не зная, но азъ мисля, че когато се третира такъвъ сериозенъ въпросъ, не бива народниятъ представителъ, който и да е той, да се подиграва тукъ съ нещастията на онѣзи, които днесъ изнемогватъ и не могатъ да спятъ сънъ заради туй, защото сѣ честни платци и трѣбва да плащатъ 50% лихва. Само заради това сте дошли вие тукъ — да се подигравате съ нещастията, които вие причинихте на българския народъ.

Та, казвамъ, моля г. министра на правосъдието да се съгласи да бѣде лихвата 6% отъ деня на влизането на закона въ сила, защото, ако остане 8%, знае се какъ се движи лихвата и можемъ да изчислимъ за колко години тя ще стане колкото главницата. Съ едната ръка ще дадемъ, съ другъ ръце ще вземемъ.

Ето защо, като се има предъ видъ, че положението, въ което е изпадналъ днесъ длъжникътъ, е много критическо, азъ моля г. министра да се съгласи съ предложението, което правя, лихвата да бѣде 6% и то отъ влизането на закона въ сила. Азъ дори отивамъ и по-нататкъ — лихвата да бѣде 6%, начинаей отъ началото на 1932 г.

Председателстващ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Говедаровъ.

Г. Говедаровъ (д. ср): Г. г. народни представители! Искамъ да обърна вашето внимание най-напредъ на тази мисълъ, която изказа г. Аврамовъ — че отъ влизането на закона въ сила лихвата става, да кажемъ, 6 или 8%. Да се каже: лихвата се намалява само на онѣзи длъжници, които ще бѣдатъ въ изправностъ спрямо нарежданията на този законъ.

М. Дилиновъ (з): Но отъ влизането на закона въ сила.

Г. Говедаровъ (д. ср): На длъжниците по този законъ се поставятъ условия: плащане на срокове, всѣки платежъ да се изпълни и пр. За таква редовни длъжници облекченията по този законъ влизатъ въ сила несъмнено.

А. Капитановъ (з): Но отъ деня на влизането на закона въ сила.

Г. Говедаровъ (д. ср): Но при условие, че длъжникътъ ще бѣде изправенъ навредъ.

А. Капитановъ (з): Предложението ми е, че този длъжникъ, който изпълни задълженията по този законъ, въ последствие да се ползува отъ облекченията.

Г. Говедаровъ (д. ср): Това е моята мисълъ. Азъ искамъ да се поясни, че това е само за онѣзи длъжници, които сѣ въ редъ по този законъ; че, докато сѣ въ редъ, ще иматъ право да плащатъ една лихва, която законътъ ще опредѣли.

А. Капитановъ (з): Отъ влизането на закона въ сила.

А. Аврамовъ (з): Ако имашъ единъ беденъ човѣкъ, ще му вземешъ 6%! Той не може да плати.

С. Петковъ (нац. л): Всички наши производства работятъ подъ производствената си стойностъ, всички сѣ на

загуба. Оставете тѣзи, които иматъ да взематъ, да получаватъ 8% — въ този моментъ този процентъ не е малък — но за всички длъжници, независимо отъ това, дали сѣ редовни или не сѣ редовни.

Г. Говедаровъ (д. сг): Ние желаемъ да насърдимъ редовнитѣ длъжници, безъ да докарваме разстройство въ нашето стопанство, безъ да се парализира производственият кредитъ.

С. Петковъ (нац. л): (Възразява нѣщо)

Г. Говедаровъ (д. сг): По въпроса за размѣра на лихвата. Азъ смѣтамъ, че Камарата би могла да се съгласи, предъ видъ на особено тежкото положение на страната и на не особено благоприятнитѣ перспективи въ близкото бъдеще, да приеме една по-малка лихва, въ всѣки случай не по-малка отъ 6%.

М. Диляновъ (з): Три четвърти отъ капитала въ земеделското стопанство не носи и 3%.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министрътъ на правосъдието.

Министръ Д. Върбеновъ: Г. г. народни представители! По чл. 34, който става чл. 36, става въпросъ за размѣра на лихвата. Въ законопроекта е казано, че тя е 8% годишно. Понеже въ законопроекта за облекчение на земеделска-стопанинъ се прие лихвата да бѣде 7%, азъ съмъ съгласенъ, за да уеднаквимъ размѣра на лихвата по двата законопроекта, лихвата да бѣде 7%. (Ръжкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Приемамъ предложението, че лихвата за всички вземания презъ време на плащането имъ по този законъ не може да надминава 7% и че това има значение отъ влизането на закона въ сила. (Ръжкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Ще гласуваме. Който отъ г. г. народнитѣ представители приема редакцията на чл. 34, който става чл. 36, така, както се предложи отъ г. министра: (Чете) „Лихвата на всички вземания презъ време на плащането имъ по този законъ не може да надминава 7% годишно, начина отъ влизането на закона въ сила“, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Ръжкоплѣскания отъ мнозинството)

Министръ Д. Върбеновъ: Предлагамъ новъ чл. 37, г-да, съ следното съдържание: (Чете)

„Чл. 37. Отъ облекченията, които по този законъ се правятъ на прямитѣ длъжници, се ползватъ и поръчителитѣ имъ“.

Н. Гавриловъ (нац. л): Искамъ думата.

Г. министре! Азъ Ви моля да се поясни, дали се застъпатъ всички ония задължения, които се дължатъ отъ чиновницитѣ. Защото въ изпълнителното производство има специални разпоредения за прибиране дължимитѣ отъ чиновницитѣ суми: когато чиновникътъ е ергенъ или пенсионеръ, удържа му се 1/4 отъ заплатата, а когато е жененъ и съ деца — 1/5. Понеже този законъ е специаленъ и въ края му нѣма специаленъ членъ, че се отнасятъ всички положения, които му противоречатъ, азъ моля въ края, следъ думитѣ „и поръчителитѣ имъ“, да се прибавятъ думитѣ: „и чиновницитѣ“. Ако ли не, дайте едно обяснение.

Г. Говедаровъ (д. сг): Една декларация отъ г. министра стига.

Н. Гавриловъ (нац. л): Да.

Министръ Д. Върбеновъ: Нѣма нужда отъ никаква декларация. Законитѣ се прилагатъ спрямо всички български граждани, независимо отъ тѣхния чинъ, звание и народностъ.

Н. Гавриловъ (нац. л): Добре.

Министръ Д. Върбеновъ: Ами на генералитѣ тогава какво ще вземемъ?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Теодоси Кънчевъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Пакъ въ връзка съ редакцията на новия членъ, който предлага г. министрътъ, а именно, че отъ облагитѣ на този законъ ще могатъ да се ползватъ и поръчителитѣ, азъ бихъ желалъ да се обясни, че когато кредиторътъ не е направилъ постѣпки за принудително събиране своето вземане и когато длъжникътъ не се интересува и той да урежда своето вземане, ...

Министръ Д. Върбеновъ: Оставете това.

Т. Кънчевъ (д. сг): ... то поръчителътъ да има право да използва правото на длъжника, за да направи предложение на кредитора.

Н. Гавриловъ (нац. л): Да.

Т. Кънчевъ (д. сг): Значи, да може поръчителътъ да използва облагитѣ по закона.

А. Капитановъ (з): Разбивате отворена врата. Той се ползува отъ тия права.

Н. Гавриловъ (нац. л): То се разбира, защото е казано: „Отъ облагитѣ на закона се ползватъ и поръчителитѣ“.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. министрътъ казва, че не може, пъкъ азъ искамъ да се каже, че може. Защото може длъжникътъ да нехайствува и по този начинъ неговото задължение ще бѣде обременено съ лихва 12 или не знамъ колко процента, когато, щомъ поръчителътъ вземе инициативата да си плати, лихвата ще бѣде по-малка.

Министръ Д. Върбеновъ: Азъ смѣтамъ, че отъ предложението на г. Теодоси Кънчевъ нѣма нужда, защото въпросътъ за правата и задълженията на поръчителитѣ се урежда отъ общитѣ закони у насъ.

А. Томчевъ (д. сг): Това е специаленъ законъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. министре! Позволете ми да Ви обърна вниманието. Въпросътъ е интересенъ. Когато се измѣняваше законътъ за мораториума, прие се, че когато единъ кредиторъ не желае да участвува въ известно производство или пъкъ нехае, поръчителътъ на длъжника може чисто и просто да иска той да участвува, за да могатъ да се създадатъ едни или други облекчения при изплащането. Имате, да кажемъ, таквъ случай. Единъ длъжникъ е обремененъ съ известно задължение, но има сигуренъ поръчителъ — кредиторътъ е спокоенъ, понеже има сигуренъ поръчителъ — и не взема инициатива за погасяване на задължението си, което е обременено съ 12% лихва. Кредиторътъ се ползува, разбира се, отъ лихвата. При това може длъжникътъ и кредиторътъ да се споразумѣятъ и по този начинъ, въ края на краищата поръчителътъ да понесе едно по-тежко задължение, отъ това, което би понесълъ, ако самъ би платилъ навреме задължението на длъжника, комуто е поръчителствувалъ. Азъ искамъ да се поясни и да се разбере, че поръчителътъ, когато длъжникътъ не иска, съгласно наредбата на чл. 26 и на чл. 33, да си плати предварително или навреме, по начина, определенъ въ чл. 1, да може самъ поръчителътъ да вземе инициатива и да направи предложение на кредитора той да плати. Разбира се, въ послѣствие отношенията между поръчителя и длъжника ще се уреждатъ по силата на чл. 539, мисля, отъ закона за задълженията и договоритѣ — поръчителътъ ще си иска отъ длъжника това, което той е платилъ за негова смѣтка. Важното е, поръчителътъ да може да уреди по-рано задължението на длъжника, на когото е поръчителствувалъ, защото ако се чака, задължението може да стане по-тежко за самия поръчителъ. Значи, да може поръчителътъ да встъпи въ правата на длъжника и самъ да изплати задължението на този послѣдния по начина, определенъ въ чл. 1. Това е смисълътъ на този новъ текстъ, но едно такова пояснение на този текстъ трѣбва да се даде и азъ бихъ молилъ г. министра на правосъдието да го даде, както бихъ молилъ г. г. народнитѣ представители да се съгласятъ съ това разбиране: поръчителътъ може да встъпи въ правата на длъжника по отношение упражняването на привилегитѣ, които дава този законъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министрътъ на правосъдието.

Министър Д. Върбенков: Азъ мисля, че текстът на новия чл. 37 е съвсемъ ясенъ и нѣма нужда отъ тълкуванията, които дава г. Кънчевъ. Азъ не съмъ съгласенъ да се прибави нищо къмъ него. Моля, г. г. народни представители, да гласувате новия чл. 37 така, както го прочетохъ, а именно: (Чете) „Отъ облекченията, които по този законъ се правятъ на прямитъ длъжници, се ползватъ и поръчителитъ имъ“.

Т. Кънчевъ (д. сг): Значи, и поръчителътъ може да предизвика плащането.

Обаждаатъ се: Може.

Г. Говедаровъ (д. сг): Следователно, поръчителътъ може да поиска да упражни тѣзи права, които длъжникътъ има.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема новия чл. 37, предложенъ отъ г. министра на правосъдието, а именно: (Чете) „Отъ облекченията, които по този законъ се правятъ на прямитъ длъжници, се ползватъ и поръчителитъ имъ“, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема. Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д. Върбенковъ: Г-да! Моля да се прибави още единъ новъ членъ, чл. 38: (Чете)

„Чл. 38. Засегнатитъ отъ закона за закрила на земеделѣца-стопанинъ кредитори се ползватъ отъ облекченията на тоя законъ до размѣра, въ който се засѣгатъ отъ закона за закрила на земеделѣца-стопанинъ“.

Азъ искамъ да кажа, че има нѣкои кредитори на длъжници-земеделѣци, които се засѣгатъ отъ закона за закрила на земеделѣца-стопанинъ. И на тѣхъ ще трѣбва да дадемъ известни облаги и да ги закриламе вече по закона за облекчение на длъжниците.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министър-председателътъ.

А. Капитановъ (з): Г. министре! Азъ не разбрахъ този текстъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Този въпросъ ще се отложи, за да го поставимъ въ хармония съ това, което ще приемемъ въ законопроекта за закрила на земеделѣца-стопанинъ. Азъ ще моля да не се гласува сега. Следъ гласуването на второ четене на законопроекта за закрила на земеделѣца-стопанинъ, ще видимъ какво трѣбва да приемемъ въ сега разисквания законопроекта.

А. Ляпчевъ (д. сг): Значи, третото четене на този законпроектъ ще дойде следъ второто четене на законпроекта за закрила на земеделѣца-стопанинъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Въ този законпроектъ се говори за законъ, който не е още гласуванъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Г. министърътъ на правосъдието оттегля предложени новъ чл. 38.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Петровъ (нац. л): Чл. 36 става чл. 38. (Чете)

„Чл. 38. Разпорежданията на тоя законъ не засѣгатъ вземанията на Българската народна банка, Българската земеделѣска банка и Българската централна кооперативна банка“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василъ Мариновъ.

В. Мариновъ (д): Г. г. народни представители! На края на чл. 38, който казва, че разпорежданията на тоя законъ не засѣгатъ вземанията на Българската народна банка, Българската земеделѣска банка и Българската централна кооперативна банка, азъ моля народното представителство да се съгласи да добавимъ думитъ: „и кредитиранитъ отъ нея кооперативни сдружения“.

Г. г. народни представители! Вамъ е известно, че единственитъ кредитни институти, върху които днесъ сѣ опрѣни градскитъ производителни слоеве, особено еснафитъ и занаятчиитъ, това сѣ популярнитъ банки, които, ако ги изключимъ отъ настоящия законпроектъ, ще ги поставимъ въ едно крайно стѣснено положение. Нѣма причини, г. г. народни представители, следъ като се изключватъ отъ обсега на този законпроектъ Българската народна банка и Българската земеделѣска банка, отъ които еснафитъ и занаятчиитъ почти не се ползватъ съ

кредитъ, а се ползватъ съ такъвъ изключително отъ популярнитъ банки, да не изключимъ и последнитъ. Ако това изключване не стане, г. г. народни представители, може да се постанови намаление на лихвата, така, както стана въ чл. 37 — че лихвата става 7%. Може да се постанови, че лихвата на кооперативнитъ сдружения да бѣде намалена въобще, да не бѣде въ този размѣръ, въ който е сега, то е другъ въпросъ. Но ако кооперативнитъ сдружения, респективно популярнитъ банки, не бѣдатъ изключени отъ действието на този законъ, както се изключватъ Народната и Земеделѣската банки, ние ще ги поставимъ предъ неминуемъ фалитъ. Защо? Затова, защото, щомъ като длъжниците се ползватъ съ облекчения по отношение на популярнитъ банки, а последнитъ сѣ раздали своитъ суми изключително на градското население, на занаятчиитъ, на еснафитъ и на частъ отъ търговцитъ, ние ще посѣгнемъ върху дѣловия имъ капиталъ. Но тъй като дѣловиятъ капиталъ едва ли би билъ достатъченъ — защото популярнитъ банки сѣ раздали на занаятчиитъ и на еснафитъ надъ 2 милиарда лева кредитъ, който обхваща не само дѣловия капиталъ, но и резервитъ, и влоговетъ на дребнитъ спестители — ние ще посѣгнемъ и на влоговетъ, които сѣ правени отъ дребни спестители.

Ето защо, азъ правя следното предложение: въ края на текста на чл. 35, който става чл. 38, да се прибавятъ и думитъ: „и кредитиранитъ отъ нея кооперативни сдружения“.

Моля г. министра да се съгласи съ това предложение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Александъръ Радоловъ.

А. Радоловъ (з): Г. г. народни представители! Азъ пъкъ моля г. министра да се съгласи да не се прави никакво изключение нито за Земеделѣската, нито за Народната, нито за Кооперативната банки.

Нѣкой отъ мнозинството: Е-хе!

А. Радоловъ (з): Моля, моля. — Защото, когато държавата ще иска да прави известни облекчения на длъжниците, тя ще трѣбва да започне най-напредъ съ учрежденията, които сѣ подъ нейно ведомство, ще трѣбва да започне отъ себе си. Какво облекчение вие ще направите на единъ длъжникъ, който, да предположимъ, би искалъ да се възползува отъ чл. 26 или отъ чл. 7 на закона, когато Земеделѣската банка, Народната банка и Кооперативната банка може да се явятъ и да поискатъ пълно изплащане на вземанията си? Мислите ли вие, че ще има длъжници, които веднага ще могатъ да извадятъ — изплащатъ и на Земеделѣската, и на Народната, и на Кооперативната банки? Не ще има такива. Въ такъвъ случай вие облекчили ли сте ги? Не сте ги облекчили. Значи, пакъ ще дойде приставътъ, пакъ ще дойде екзекуторътъ и ще започне да имъ продава имотитъ. Това именно, което целимъ да избѣгнемъ, то не се избѣгва, а, напротивъ, по тоя начинъ ще го докараме.

Ако ли г. министърътъ не би се съгласилъ това да стане за длъжниците, които могатъ да се възползуватъ отъ чл. 7, по който се предвижда намаляване съ 30%, моля го да се съгласи то да стане поне за ония длъжници, които могатъ да се възползуватъ отъ чл. 26 на закона и отъ ония допълнения, които се направиха. Въ всѣки случай, азъ искамъ да се направи едно облекчение, за да не се постави длъжникътъ въ положение на невъзможностъ да плаща и утрешния день да бѣде екзекутиранъ.

Както и навремето се обосновахъ, азъ държа да не се прави никакво изключение, даже да се засегнатъ и влоговетъ. Но ако това, повтарямъ да кажа, не би се възприело, най-малкото, което би трѣбвало да се направи, то е на длъжниците къмъ посоченитъ държавни банки въ чл. 35, който става чл. 38, да се даде право да могатъ да се възползуватъ отъ чл. 26 на закона.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Гавриловъ.

Н. Гавриловъ (нац. л): Г. г. народни представители! Намирамъ, че предложението, което се прави отъ г. Мариновъ, не би трѣбвало да се приеме, защото, ако изключимъ отъ разпорежданията на този законъ и вземанията на кредитиранитъ отъ Централната кооперативна банка кредитни учреждения — сиречъ, популярнитъ банки — това значи да отречемъ цѣлото съдържание на закона.

В. Мариновъ (д): Ако не ги изключимъ — това значи да разсипемъ популярнитъ банки.

Н. Гавриловъ (нац. л): Задължеността на гражданите не е само къмъ частни лица. Но такъв начинъ вие ще изхвърлите отъ обсега на закона цялото еснафско съсловие, всички градски работници и всички граждани, които се кредитиратъ и които сж задължени къмъ популярните банки. Това, струва ми се, не би трѣбовало да става.

Ето защо, азъ моля г. министра да не се съгласява съ предложението на г. Мариновъ, да се изключатъ и популярните банки отъ обсега на закона. Напротивъ, азъ предлагамъ въ чл. 35, който става чл. 38, думите „Българска централна кооперативна банка“ да се изхвърлятъ.

Съ това мое предложение моля г. министра да се съгласи.

А. Радоловъ (з): Да се изхвърлятъ и думите „Народната банка“ и „Земледѣлската банка“.

А. Буковъ (з): Много на англо!

А. Радоловъ (з): Абсолютно не е англо. Ако искате да помогнешъ, ще помогнешъ — нѣма да си играешъ!

В. Маринсв (д): По-приемливо е Вашето становище: или ще изключимъ едините и другите, или ще включимъ и популярните банки.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Анастасъ Капитановъ.

А. Капитановъ (з): Г. г. народни представители! Въ комисията тоя членъ се прие тъй, както го докладва г. докладчикътъ. При първото четене на законопроекта сжщо така той надълго бѣ обсъжданъ, докато се дойде до това предложение, за да се види кои банки, кои кредитни стопански институти трѣбва да бъдатъ изключени отъ разпореденията на тоя законъ. Азъ ще помоля народното представителство да гласува чл. 35, който става чл. 38, така, както го прочете г. докладчикътъ, защото не бива, следъ като сме спорили толкова кои банки да бъдатъ засегнати и кои не, съ едно постановление на закона да заключимъ всичко, каквото сме гласували до чл. 38.

А. Радоловъ (з): Комисията не е обсъждала това положение.

В. Маринсв (д): Каква смисълъ има да се включва въ този членъ Централната кооперативна банка, а да се изключватъ популярните банки.

Н. Гавриловъ (нац. л): Централната кооперативна банка не се засѣга отъ разпореденията на този законъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Щастлива бѣше мисълта на г. министър-председателя при единъ другъ случай да каже, че следъ този законопроектъ веднага ще следва разглеждането на второ четене на законопроекта за защита на земледѣлца-стопанинъ, а отпосле ще следва третото четене на занимаващия ни законопроектъ. Тогава ще се види какъ може да се съгласуватъ двата законопроекта.

Министъръ Д. Върбенковъ: Не е казалъ такова нѣщо.

А. Ляпчевъ (д. сг): Въ законопроекта за защита на земледѣлца-стопанинъ има една логика, която тукъ не се следва. Тамъ, напр., се казва, че се изключватъ вземанията на Земледѣлската банка и веднага се добавя: „и кредитираниите отъ нея кооперации“. Сега тукъ, въ чл. 38 отъ законопроекта, вие казвате, че се изключватъ вземанията на Народната банка, на Земледѣлската банка и на Българската централна кооперативна банка. Щомъ казвате, че се изключватъ задълженията къмъ Българската централна кооперативна банка...

Министъръ Д. Върбенковъ: Азъ съмъ предложилъ да се изхвърли това.

А. Ляпчевъ (д. сг): Азъ сега ще Ви докажа защо не трѣбва да се изхвърли това. — Веднага следъ „Българската централна кооперативна банка“ трѣбва да се каже: „и кредитираниите отъ Централната кооперативна банка популярни банки“. Защо? Защото тия вземания, които иматъ популярните банки, тѣ въ сжщностъ — за много популярни банки, не за всичките — сж вземания на Централната кооперативна банка. Да изключватъ изцяло тѣзи

вземания, тъй както г. министърътъ ми казва сега, че предлагамъ да се изключи цялата чл. 37...

Министъръ Д. Върбенковъ: Не всичките, а само Българската централна кооперативна банка.

А. Ляпчевъ (д. сг): Тогава въ сжщото направление ще трѣбва да отидемъ и въ другия законопроектъ — за защита на земледѣлца-стопанинъ — да кажемъ, че се изключва Земледѣлската банка и кредитираниите отъ нея кооперации.

Н. Гавриловъ (нац. л): Като дойдемъ до този законопроектъ, тогава ще разсуждаваме.

А. Ляпчевъ (д. сг): Внимавайте много добре какво вършимъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: То нѣма да стане.

А. Ляпчевъ (д. сг): Сега две думи искамъ да кажа специално за популярните банки. Безспорно, по този законопроектъ не се прави никакво намаление на дълговете, когато по другия законопроектъ — за защита на земледѣлца-стопанинъ — такова намаление се прави.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Нѣма предвидено намаление. Ще има, ако сждътъ се произнесе.

А. Ляпчевъ (д. сг): Ако сждътъ се произнесе — така малко се промѣня работата.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Сжщото е, както и тукъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Ако сждътъ се произнесе и ако процентътъ на лихвата не се намаляваше.

Разсрочването по начало не е така странно. Популярните банки сами вършатъ тѣзи разсрочки. Сега ако по аналогия на единия законъ искате да дадете право и въ другия законъ да се изключатъ и вземанията на популярните банки, тогава бъдете сигурни, че не е институтътъ популярна банка, който ще пакости на своята клиентела. Що се отнася до разсрочването, популярната банка винаги е била разположена къмъ клиентелата. Запазете тѣзи институции — кооперации и популярни банки — защото тѣ сж, чрезъ които ние искаме да избавимъ населението отъ лихваритѣ. Тѣ иматъ една кредитна система, която много по-бавински се отнася спрямо длъжниците. Ако вие искате да засегнете тѣхъ по единъ или другъ начинъ, това ще бѣде най-големата пакостъ, която ще направимъ на нашата кредитна система. И бъдете сигурни, ако съ властта, която тѣ си иматъ за онзи свѣтъ, въ едни времена, когато религиозността бѣше тъй дълбока — въ срѣдновековieto — тѣ не успѣха да спратъ лихварството, което се ширѣше, върѣски всичките наредби и пр. и пр., ако вие не създадете една разумна кредитна система, каквато е, напр., за дребния кредитъ селската кооперация или популярна банка, вие ще хвърлите дребния длъжникъ въ ржцетѣ на лихваря, който нѣма да отиде въ сждъ. Това да го помнете много добре. Защото, когато човѣкъ има нужда да си купи, той ще се издѣлжи и на четири очи, и по единъ, и по другъ начинъ...

Н. Гавриловъ (нац. л): На такива ние не помагаме.

А. Ляпчевъ (д. сг): Затуй внимавайте, недейте разрушава най-доброто срѣдство за борба противъ лихварството — това е селската кооперация, това е популярната банка. (Ръкоплѣскания отъ говористите) Внимавайте добре!

А. Капитановъ (з): Ние внимаваме.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Иванъ Инглизовъ.

И. Инглизовъ (мак): Г. г. народни представители! Гледамъ, че нѣкои се подсмиватъ, като защищаватъ популярните банки, но мисля, че малцина знаятъ отъ къде сж капиталите на популярните банки...

А. Капитановъ (з): Знаемъ, знаемъ.

И. Инглизовъ (мак): ... или не искатъ да си даватъ смѣтка. Популярните банки иматъ много малко тѣхенъ капиталъ, а по-големата частъ отъ паритѣ, които разда-

ват, сж вложени спестявания на дребни земледълци и дребни търговци, занаятчи повече. Популярните банки, за да привлечат тия спестявания, дават много по-голяма лихва, отколкото Земледълската или някоя друга банка. Какъ популярните банки ще могат да кредитират с 7%, когато на кредита, който имъ се отпуска отъ Централната кооперативна банка, тѣ плащатъ 9—10%, а на влоговетъ — 10%? Ако се приеме законопроектьтъ така, както е, ние ще лишимъ положително популярните банки отъ капитала, съ който разполагатъ и съ който услужватъ и на земледълца, и на дребния търговецъ, и на еснафина. И правъ е г. Ляпчевъ, като каза, че по тоя начинъ ние ще ги хвърлимъ въ рѣцетъ на лихварина.

Колкото се отнася до разсрочването, едва ли има нѣкой да прави по-големо разсрочване отъ онова, което правятъ популярните банки — съ 5—6—10 години не, но днесъ тѣ сж готови да приематъ само лихвитъ, за да държатъ въ изправностъ портфейла си. Какво искате повече? Ние трѣбва да ги запазимъ. Ако този членъ 38 бѣде гласуванъ така, както е, това значи популярните банки да бѣдатъ унищожени. Азъ апелирамъ къмъ народното представителство, да не унищожаваме единъ институтъ, който е отъ голѣма важностъ за цѣлото стопанство.

Нѣкой отъ земледълцитѣ: Популярните банки получаватъ по 15% лихва.

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Сега е намалена на 12%.

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Даже сега е 11%.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Азъ ще имамъ случая да взема думата по другия законопроектъ, за защита на земледѣлца-стопанинъ, за да се разберемъ по-наобширно по тия законопроекти, по които ставатъ много тълкувания. По-напредъ въ публиката станаха такива тълкувания отъ хора, които хичъ не познаваха самитѣ законопроекти и тѣ вдигаха повече аларма.

Н. Пждаревъ (д. сг): Тълкуванията по законопроектитѣ се прѣснаха между населението.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Когато предъ мене дойдоха най-заинтересованитѣ хора да се оплакватъ отъ законопроектитѣ, азъ имамъ случай да констатирамъ, че тѣ не бѣха ги прочели. Сега, обаче, вземамъ думата да се изкажа частично само по тоя законопроектъ за облекчение на длъжницитѣ.

Г. г. народни представители! Не трѣбва да се дава такъвъ революционенъ характеръ на тия законопроекти, какъвто мѣлвата подхранва. Правителството има за целъ да се справи съ едно фактическо положение и да го облѣче въ една законна форма, за да може да прекрати всички ония аларми, които се вдигатъ и които могатъ да влияятъ върху кредита въобще на страната. Опрощавали се данъци и пр.! Кой кредиторъ днесъ не е съгласенъ да отстъпи 30%, за да може да събере вземането си? Има ли нѣкой кредиторъ въ България, който не би билъ доволенъ да се удовлетвори по тоя начинъ? И, г. г. народни представители, ако ние имаме срѣдства въ Земледѣлската банка или въ Кооперативната банка, съ които можеме да кредитираме, за да замѣстимъ кредитора, като му вземемъ 30%, но Земледѣлската или Кооперативната банка да има единъ положителенъ длъжникъ, въпросъ би билъ най-лесно разрешимъ и, мога да кажа, радикално разрешимъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): И най-правилно.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Да конвертираме дълговетъ съ единъ по-дълъгъ срокъ, съ една по-евтина лихва, увѣрявамъ ви, това щѣше да бѣде най-добро. Но нѣмаме тия срѣдства. Днесъ държавнитѣ ни кредитни учреждения и държавата не сж въ положение да разрешатъ тоя въпросъ радикално. Нека се надѣваме подиръ година-две да свѣтне малко предъ очитѣ на България, за да бѣде въ състояние да разреши този голѣмъ проблемъ на българския кредитъ и особено задължаемостта на българското село.

Какъвъ случай предвиждаме сега тукъ, за който се спори? Г-да! Отсрочката, която се прави, да се изплащатъ задълженията, както се предвиждаше първоначално, въ разстояние на 4½ години, се отнася за всички длъжници, а не само за тѣзи, които сж предвидени тукъ; тя се отнася въобще за всѣки длъжникъ, който попада подъ закона,

билъ той еснафъ, търговецъ, земледѣлецъ. И ако има нѣщо най-сериозно въ законопроекта, това е, по моему разбиране, отсрочката, която се прави. Тя фактически съществува. Коя банка днесъ не е доволна, ако ѝ се плаща 5% на всѣки 3 месеца като се плащатъ и лихвитѣ? Фактически всѣка банка днесъ прави тая отсрочка, защото всѣки кредиторъ разбира положението на длъжника. Значи, стопанското положение на страната е продиктувало въ практиката нови отношения между кредиторъ и длъжникъ. Всички частни банки сж единодушни въ това отношение. И фактически е така. Какво много страшно има въ туй, че това фактическо положение сега се узаконява? А това е едно отъ най-важнитѣ положения, които се предвиждатъ въ законопроекта. Какво страшно има и въ туй, че на сѣдния се дава право да намали дълга съ 30%? Когато при конкордата, който се сключва, ще се получи обезпечение, кой кредиторъ нѣма да приеме това днесъ? Останете този въпросъ въ рѣцетъ на единъ мирови съдия, който ще прѣцени положението и ще иска веднѣжъ завинаги да се свѣрши легално, законно съ едно фактическо положение, което стои неуредено. Това е то.

Иде сега въпросътъ за кооперациитѣ. Изказаха се тукъ нѣколко мисли, които азъ също възприемамъ. Г-да! Не е въпросътъ само да приказваме за кооперацията. Азъ винаги съмъ казвалъ, че стопанската форма на демократията това е кооперацията. Азъ не съмъ отъ онѣзи, които живѣятъ съ такъвъ блѣвъ, че ще можемъ утре да направимъ кооперативна държава; то нѣма да бѣде скоро. Но днесъ трѣбва да поддържаме кооперацията, като въ сѣщото време не разнебитваме и частния кредитъ. Не можемъ да го разнебитимъ. Тѣ трѣбва да си върватъ въ паралелъ, защото зависимостта помежду имъ е още много голѣма. Който отиде да съкрушава кредита на кооперациитѣ, то значи да отиде противъ целитѣ, които гонимъ. Защото, ако целта е въ бѣдеще да изключимъ лихварския капиталъ, който унищожаваша селянина и гражданина, това ще го направимъ постепенно, защото не можемъ радикално да рѣжемъ кредита. Кредитътъ не може да се подлага на такива — позволете ми да кажа — бабائлъци. Ето защо и въ единия, и въ другия законопроекти ние пазимъ кооперациитѣ. Пазимъ всички кооперации, пазимъ и Земледѣлската банка. Тя и сега има привилегии като кредиторъ спрямо длъжницитѣ — по-напредъ трѣбва да се удовлетвори тя, че тогава другитѣ кредитори. Ако има единъ въпросъ, който е най-главниятъ, той е, че на ония отъ банцитѣ, които ще се занеснатъ, на тѣхъ трѣбва да имъ се помогне въ размѣръ, въ какъвто тѣ губятъ. И въ други страни виждаме, че на такива банки, които губятъ, се правятъ известни облекчения спрямо тѣхнитѣ кредитори. Такъвъ е, напр., ромънскиятъ законъ, който не позволява такива банки да бѣдатъ обявени въ фалитъ въ разстояние на три години и т. н.; въобще взематъ се мѣрки за охраната на тѣзи банки. Тѣй че, ще трѣбва да се види какъвъ е смисълътъ на тѣзи закони. Съ тѣхъ се цели да се уреди едно фактическо положение. Недейте смѣта — нито правителството смѣта — че съ тия закони радикално и основно се разрешаватъ въпроситѣ за кредита и за задълженията въобще. Не се разрешаватъ и не могатъ да се разрешатъ. И, ако тѣй се схващатъ, нѣма да има аларма вънъ. Казаха ми — защото отсъпствувахъ — че уважаемиятъ мой бившъ политически приятель г. Ляпчевъ е казалъ, че съ тоя законъ се намѣсваме въ частно-правнитѣ отношения.

А. Ляпчевъ (д. сг): Азъ не съмъ противъ тая намѣса, но азъ съмъ за единство въ работата и кой министъръ да върши тая служба. За това съмъ азъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Ние сме отъ ония генерации, които сме поддържали на младина другъ принципъ — за невмѣшателство на държавата въ тия отношения. Свѣтътъ много се измѣни и ние трѣбва на старини да вървимъ съ него, да се съобразимъ съ новитѣ условия на живота, да промѣнимъ възгледитѣ си. Днесъ нѣма държава, която да не се намѣсва въ тия отношения. Напротивъ, нещастieto е тамъ, че ние като държава не сме силни, за да можемъ действително да се намѣсимъ и държавата да понесе всички загуби, които гражданитѣ търпятъ. Ние нѣмаме сила и възможностъ да направимъ това. Вижете въ Германия какъво правятъ. Щомъ видятъ опасностъ, изведнѣжъ 100—150 милиона марки ще даде държавата на разположение на Райхсбанкъ, за да посрещне нуждитѣ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Или на нѣкоя кождерска банка!

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Но ние нѣмаме такива срѣдства. Съ огледъ на срѣдствата, които имаме, ние ще трѣбва непременно да създадемъ известни

законоположения, които ще могат да дадат известни резултати за страната. Ето защо тук се сипят една реформа, втора реформа, трета реформа. Г. г. народни представители! Тръбва да бъдем последователни на принципите, които сж легнали въ основата на тия законопроекти, за да ги съгласуваме помежду им, по преценката, която Министерският съвет прави, за да им дадем сериозна обосновка, която може да се види от въсвѣкио вънъ, за да се разбере, че искаме да създадем нѣщо здраво, че искаме да подобрим положението въ страната, че искаме да я омиротворим, не да я раздразним. Ако нѣмаме това съзнание, ние действително ще извадим очи, вмѣсто да изпишемъ вежди. Кой не знае тежкото положение на страната? На въсвѣкио, и на длъжника, и на кредитора, е известно. Азъ съмъ отъ тия, които поддържатъ, че ако стана революция въ нашата страна, това е, че се загуби онай класа, която ние наричаме богата. Азъ имамъ смѣлостта да кажа, че нито една отъ всички стари фирми въ градоветъ, които имаме отъ турско време, днесъ не е здрава. Една революция се върши мимо насъ, вследствие на беднотията и раздрусването, които настъпиха въ свѣта. У насъ състоятелнитъ фирми изчезватъ. Останали сж 2—3—4—5 фирми отъ турско време, които, може би, не сж отъ най-почтенитъ. Въобще ние живѣемъ въ единъ моментъ на всеобщо бедствие. И при това всеобщо бедствие ние искаме да наредимъ по този начинъ работитъ, щото да облекчимъ длъжника и да го облекчимъ сериозно, както по силата на фактитъ, на живота фактически той се облекчава. Заради туй, г-да, ще трѣбва да се преглътнатъ отъ кредитора всички облекчения, които се даватъ на длъжника.

Какво собствено правимъ? Азъ искамъ да съпоставя тритъ законопроекта: законопроектътъ за облекчение на длъжниците, които иматъ задължения до 200 хиляди лева, законопроектътъ за закрила на земеделѣца-стопанинъ, който предвижда облекчения за земеделѣлскитъ стопанства, които иматъ до 200 декари — комисията, мисля, ги е покачила до 250 декари — и законопроектътъ за превантивенъ конкордатъ, който предвижда облекчения за търговцитъ, които иматъ задължения до 200.000 л. Тритъ законопроекта целятъ да облекчатъ положението на производителнитъ слоеве въ нашата страна. На всички се даватъ облекчения, съобразно характера на задълженията. Колкото и да приказваме, че трѣбва единъ законопроектъ, трѣбва да признаете, г-да, че земеделѣлскиятъ стопанинъ е притежател на земя, т. е. на недвижимо имущество, че той не е търговецъ, който има повече движимо имущество, че социалната основа на нашата страна това е земята, следователно, за него трѣбва отдѣленъ законъ. И когато започнемъ да говоримъ за нѣкои изключения, които трѣбва да се направятъ, ще трѣбва да се разбере, че това се прави съ огледъ на нашата стопанска структура, защото не трѣбва да се забравя, че ние сме земеделѣлски народъ и докато не гарантираме на селянина 50 декари земя, дотогава нѣма да има, споредъ моето мнение, нито благосъстояние на гражданата, нито благосъстояние на държавата. И азъ съмъ убеденъ, че когато дойдемъ да споримъ, както отъ тукъ (Сочи лѣвицата), така и отъ тамъ (Сочи дѣсницата) ще бъдемъ съгласни, че едно е длъжникъ земеделѣлецъ, а друго е длъжникъ еснафъ или търговецъ. Това сж две различни работи. Ще гледаме да направимъ онова, което трѣбва да се направи съобразно съ различния характеръ на отдѣлнитъ производителни слоеве въ нашата страна.

Извинете, че говорихъ повечко. Това, което казахъ, е може би единъ видъ като предговоръ на онова, което ще кажа, когато дойдемъ да гласуваме законопроекта за закрила на земеделѣца-стопанинъ, за да можемъ да съпоставимъ единия законопроектъ съ другия, за да нѣма противоречие помежду имъ.

Искахъ да ви кажа тѣзи нѣколко думи, защото моето мнение е, че трѣбва да защитимъ кооперацията въ каквато и форма да е тя. И смѣтамъ, г-да, че съ туй нѣма да направимъ лошо. Именно заради туй въ Министерския съветъ предвидихме въ чл. 38 и Кооперативната банка. Но същевременно искамъ да ви кажа, че трѣбва непремѣнно да си поставимъ и другия въпросъ, който за мене е сжщо важенъ: въпросътъ за конкурса на кредиторитъ, отъ които едни сж привилегирвани, а други не, както е въпросътъ за това, какво ще бжде отношението на тѣзи кредитори спрямо длъжника.

А. Ляпчевъ (д. ср): И какво ще бжде положението на кредиторитъ, които сж по-слаби отъ длъжниците.

Подпредседателъ: **Н. ШОПОВЪ**

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Този въпросъ, какво да стане, когато кредиторитъ дойдатъ на конкурсъ спрямо длъжника, е въпросъ много сериозенъ и съ него ще трѣбва да се справимъ, когато ще гласуваме на второ четене законопроекта за закрила на земеделѣца-стопанинъ, за да видимъ после какво можемъ да наредимъ при третото четене и по двата законопроекта. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Министъръ Д. Върбенковъ: Азъ моля да се гласува чл. 35, който става чл. 38, така, както е въ проекта.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Поставямъ на гласуване предложението на народния представителъ г. Василъ Мариновъ, въ смисълъ, да се прибавятъ въ края на чл. 38 думитъ „и кредитиранитъ отъ нея кооперативни сдружения“, съ което предложение г. министърътъ на правосъдието не е съгласенъ.

Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ предложението на г. Маринова, моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Г. Говедаровъ (д. ср): Болшинство е. Още веднѣжъ да се гласува.

В. Мариновъ (д): Моля, г. председателю, да се повтори гласуването.

Министъръ Д. Върбенковъ: Азъ държа на текста тѣй, както се докладва.

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ср): Централната кооперативна банка нѣма непосредственъ кредитъ; тя кредитира популярнитъ банки.

Н. Гавриловъ (нац. л): И длъжниците къмъ популярнитъ банки трѣбва да се ползватъ отъ този законъ.

В. Мариновъ (д): Г. председателю! Явно мнозинство бѣше. Моля да се повтори гласуването.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ предложението на г. Маринова, моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Моля г. г. народнитъ представители, които приематъ чл. 38 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще вдигнемъ заседанието. Идното заседание ще бжде утре съ следния дневенъ редъ:

1. Първо четене законопроекта за данѣчни облекчения;
2. Второ четене законопроекта за закрила на земеделѣца-стопанинъ;
3. Трето четене законопроекта за облекчение на длъжниците;
4. Първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание;

Одобрение предложенията:

5. За одобрение подписания въ София на 23 юний 1931 г. договоръ за помирение и съдебно уреждане между България и Белгия;
6. За одобрение подписания въ София на 26 юний 1931 г. договоръ за съдебно уреждане и арбитражъ между България и Испания;
7. Първо четене законопроекта за разрешаване на Софийската община да сключи заемъ;

Второ четене законопроектитъ:

- За измѣнение на т. т. 11 и 13 отъ чл. чл. 88 и 67 отъ законитъ за градскитъ и селскитъ общини;
 9. За пенситъ за изслужено време;
 10. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитъ. (Докладъ на анкетната комисия по анкетирание избора въ Егридеренската избирателна околия);
 11. Докладъ на прошетарната комисия.
- Които г. г. народни представители приематъ така предложения дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 52 м.)

Секретаръ: **А. КАНТАРДЖИЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АЧТОНОВЪ**